

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXVII. évfolyam 6. szám

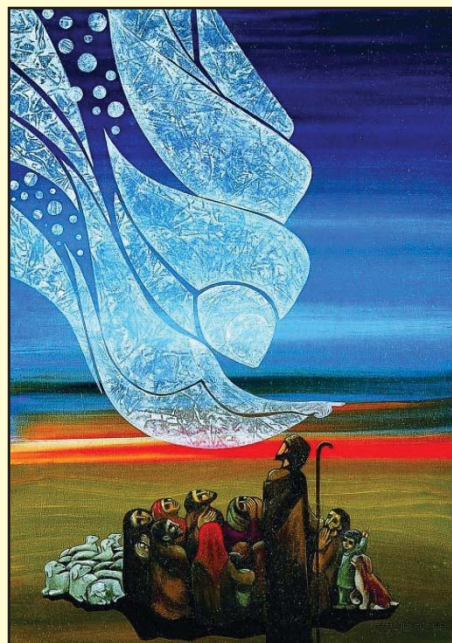
BUDAPEST

2018. november-december

Érdekességek honlapunkon: www.presbiteriszovetség.hu

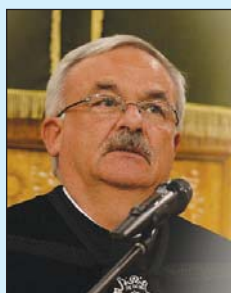
Áldás-békeesség, bemutatkozunk: Tiszaújváros (6. old.)
Isten eolhárzásáról (7. old.)
Konfirmandusok mentorálása (8. old.)

Karácsonyi interjú
Balog Zoltán lelkipásztorral
(12. old.)

A boldog karácsony titka

Ünnepi üzenet Erdélyből

Térjetez meg, mert elközéltett a mennyek országa! (Mt 3,2)

Kedves Testvéreim! Sajnálak titeket, mert e karácsonyon is ezerfelé hívnak-cibálnak titeket. Biztosan ti is sok üzenetet, SMS-t kaptatok, amelyekben arra akartak rávenni, mit kell tennetek, hogy boldog karácsonyotok legyen. Ahhoz, hogy méltó legyen ünneplésünk, valóban tennünk kell valamit. Amikor kétezer esztendővel ezelőtt az első karácsonyra készültek Izráelben, az emberek odamentek Keresztelő Jánoshoz és azt kérdezték tőle: mit cselekedjünk? A válasz egyszerű és rövid volt: „Térjetez meg, mert elközéltett a mennyek országa”.

Megtérni? Hát ez lenne a boldog karácsony titka? Igen, mindannyiunknak jobb emberré kell válnunk karácsonyra. Mindig nagy erőfeszítéseket teszünk, hogy külső eszközökkel otthonunkba varázsoljuk a karácsonyi hangulatot, pedig „csak” abban kellene változnunk, amit egész életünkben, egész évben rosszul tettünk. Egész évben azért harcoltunk, hogy minél több legyen, most ebből kellene adni egy keveset. Le kellene mondani arról a hatalomról, amit egymás fölött gyakorolunk. Sokkal őszintébbnek és hűségesebbnek kellene lennünk, mint ahogy eddig voltunk. Ismét meg kellene tanulni azt, hogy mi a becsület. Meg kellene teremtenünk a *segítségnyújtás kultúráját*. Többet kellene törődnünk a betegekkel, a testi és lelki nyomorultakkal, az öregekkel vagy az egyedül élőkkel. Ezek kis erőfeszítések, és az is lehet, hogy mi ezt lehetetlennek tartjuk... De ehhez mindig megkapjuk Isten szeretetét, segítségét és békéjét. Lehet, sokat vártunk ettől az ünneptől, és majd az ünnep elmúlásával csalódnunk fogunk, mert nem azt kaptuk, amire vágytunk. A változásnak azonban előbb bennünk kell végbemennie, s csak ezután következik be a világban. Szeretetet kell adnunk, de nem azért, hogy hasznunk legyen belőle, hanem hogy a másiknak legyen haszna belőlem. Ne azt várjad: itt vagyok, szeressetek! Hanem: hazajöttem, hadd szeresselek titeket! Nem az a szeretet, hogy mit kapok karácsonyra, hanem hogy mit adhatok. A szeretet mindig áldozni akar. Nem a bevételekből él, hanem a kiadásokból. Nem abból, amit kap, hanem abból, amit ad. És az, aki e karácsonyon arról panaszkodik, hogy nem kapott elég szeretetet, vizsgálja meg magát, hogy mennyi szeretetet adott, ahhoz, hogy mások ezt megérezzék. De most nemcsak a szűk családunkra kell gondolnunk, hanem falunkra, városunkra, a Kárpát-medencére és az egész világra. Fokozott felelősségtudattal kell részt vennünk embertársaink életében. Karácsonykor szélesre kell tárnunk karjainkat, hogy minél több ember beleférjen. És engedjük, hogy szívünket Ő vezesse, ne a rideg eszünk-re hallgassunk. Hiszen a mi Atyánk is a legdrágábbat adta nekünk az Ő Egyszülött Fiában. Hadd szülessen meg végre ne csak Betlehemben, hanem a mi szívünkben is. E főhással kívánok Istentől megáldott békés, boldog karácsonyt minden embernek!

Kátó Béla erdélyi püspök

(Megjelent az Erdélyi Egyházkerület lapjának, az Üzenetnek 2013. december 15-i számában)

Tartalom

A boldog karácsony titka	2
Élő reménység	3
A hit és a tudomány határán (3.).....	4
Főpapi imádság	5
Karácsonyi kvíz.....	5
Életképek Tiszaújvárosból	6
Isten eolhárfása: Dr. Thaly Loránt	7
A konfirmandusok mentorálása	8
A nürnbergi magyar református gyülekezet életéről	8
Presbiteri konferencia Orosházán	9
Vésztői konferencia	9
A reformáció öt „egyedül” alaptétele.....	10
Zirci reformátusok hálaadó ünnepe....	11
Fél évszázados hűség	11
Interjú Balog Zoltán lelkipásztorral	12
Érmihályfalvai konferencia	13
Száztíz éve született Kulifay Imre	14
Országos elnökségi megbeszélés	15
Sólyomkővári tanácskozás	16
Mezőmadaras: családlátogatás	17
Jézus Krisztus közénk jött.....	17
Vizitációs tapasztalatok.....	18
Karácsonyi nemzet-lelkigondozás.....	19
Berekfürdői cigánykonferencia	20
In memoriam D. dr. Pap Géza	21
Lecsukódott a Nyitott Szem.....	21
Szövetségünk életéből	22
Karácsonyi fények.....	23
Imák karácsonykor	24

Wass Albert az ünnepről

Ha az ünnep elérkezik az életedben, akkor ünnepelj egészen. (...) Tisztáldjál belülről és kívülről. Felejts el mindent, ami a köznapok szertartása és feladata. Az ünnepet nemcsak a naptárban írják piros betűvel. Nézd a régieket, milyen áhítatosan, milyen feltétlenül, milyen körülményesen, mennyi ... örömmel ünnepeltek! Az ünnep a különbözős. Az ünnep a mély... rendhagyás.

**Ez a lapszámunk
Tiszaújváros Város
Önkormányzata
támogatásával
jelent meg.**

Köszönjük!

Az Ige körül

Élő reménység

DR. VICZIÁN MIKLÓS

Amikor a közel-múltban bibliaolvasó vezérfonalunk szerint elkezdtek olvasni Péter apostol első levelét, megragadott ez a kifejezés: „*élő reménység*”. Rácsodálkoztam, hogy milyen tökéletesen megvilágítja ez a hívő ember egész életét. Benne van a múlt, jelen, jövő.

Múlt, mert ha *élő*, akkor egyszer megszületett. Nem földi életünk kezdetére gondolok, hanem a *reménységünk* kezdetére. Ugyanis, valamikor megszületett. De hogyan születik a remény? Az *élő remény* hiányában – vagyis a reménytelenségben. Ez a hiány nem feltétlenül fogalmazódik meg az *élő remény* nélküli ember életében, mint ahogy a hiánybetegség sem úgy jelentkezik legtöbb esetben, hogy például ellenállhatatlan vágyat érez a beteg a mikroelemek, vagy a C-vitamin iránt. Vannak érzékelhető tünetei a hiánynak, de a gyógyuláshoz szakember kell, aki felismeri a tünetek mögött rejlő okot, és rendelkezik is a megoldás eszközeivel.

Mindannyian az *istennélküliség hiánybetegségével* születünk erre a világra. Megy az élet, és az események sodrása el is fedi sokáig a tüneteket, de előbb-utóbb felszínre törnek. Van gondja rá a sátánnak, hogy ne egykönnyen találjuk meg az Áldott Orvost. Varázsszereket kínál panaszainkra, mint ahogy testi bajainkra is sok sarkatán és csaló különböző étrend-kiegészítőket, vagy homeopátiás lötyöket kínál jó áron. Így lelki bajainkra is a *hazugság atyja* – ahogy Jézus Krisztus jellemzi őt a Jn 8,44-ben – meditációt, autogén tréninget vagy hasonló okkult álmegoldásokat kínál.

Péter apostol tanúsága szerint azonban, bárhogy mesterkedik is a sátán, „*az Atya Isten eleve elrendelése szerint a Lélek megszentelő munkája*” megtalálja azokat,

„*akik ki vannak választva*”, és Igéje által megkezdí a terápiát. Miközben hallgatjuk, olvassuk Isten Igéjét, Szentlelke által személysé teszi azt, és *lelkileg életre kelt* általa. S ha már életre keltünk lelkileg, lehet beszélni velünk lelki dolgokról. Meglátjuk például bűneink miatti teljesen elveszett állapotunkat, és vágyunk gyógyulni, szabadulni ebből a helyzetből. A Szentlélek meggyőző afelől is, hogy nem kell bűneink miatt elvesznünk, mert „*a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából újjá szült minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által*”, nem hagy többé az istentelenség hiánybetegségében, hanem velünk marad „*minden napon a világ végezetéig*” (Mt 28,20).

Ez a jelen. Ez jelenti az *élő reménységünk*et. Így, mivel „*Isten hatalma őriz hit által az üdvösségre*”, gyógyultan, életerősen, a Szentháromság Istennel való közösségben végezhetjük azt a munkát, amelyre kit-kit elhívtó... így például minket a presbiteri szolgálatra. Meg is erősít ebben a reménységünkben: „*Ezért tehát elméteket felkészítve legyetek józanok, és teljes bizonyossággal reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok*”. Szükségünk is van erre a megerősítésre, mert a kísértő nem szűnik meg próbálkozni, hogy elbizonytalanítsa, és letérítsen erről az útról. Ezért a megerősítéshez intelmet is fűz az apostol: „*Mint engedelmes gyermekek ne igazodjatok azokhoz a korábbi vágyaitokhoz, amelyek tudatlanságotok idején voltak bennetek, hanem – mivel ő, a Szent hívott el titeket – ti is szentek legyetek egész magatartásotokban*”!

Aki nem látja biztosítva a jövőjét, az aggodalmaskodik, és avval van elfoglalva, hogy földi megoldásokat keressen, amelyek átsegítik az esetleges családi konfliktusokon, betegségeken, munkanélküliségen, nélkülözésen, az öregkor vagy a magány nyomorúságain. De ezek a próbálkozások csak ideig-óráig, legfeljebb a halálunk pillanatáig jelentenek támaszt... és

azután?! Azután mi lesz? Jézus bolondnak nevezi azt, aki úgy gondolkodik, hogy „*én lelke, sok javad van sok évre félretéve, pihenj, egyél, igyál, vigadozzál!*” (Lk 12,19).

És végül, mi a jövő? Az *élő reménység* túlmutat minden életszakaszunkon, még földi halálunkon is! El a legtávolabbi jövőbe. Ennek az *élő reménység*nek a tartalmát úgy fogalmazza meg Péter apostol, hogy az egy „*el nem múló, szeplőtelen és hervadhatatlan örökség, amely a mennyben van fenntartva számotokra*”.

Az Úr Jézus azon az első karácsonyon Betlehemben emberré lett, hogy ennek örömhírét meg hozza nekünk, megteremtse a feltételét, és előre ment, hogy helyet készítsen a mennyben azoknak, akik már itt a földi életben *élő reménységgel* munkálkodnak Isten országának építésén.

„*Járuljatok őhozzá, mint élő kőhöz, amelyet az emberek ugyan megvetettek, azonban Isten előtt „kiválasztott és drága”; ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljatok fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által*” (1Pt 2, 4-5).

Látogass meg

– fohász –

Látogass meg Istenem
csipkebokor szívemben.
Tüzed csapjon fel bennem,
égessél ki teljesen.

Szomjazom friss vizedre,
tisza Lelked lényére,
megszokjam a hangodat,
bárhonnan is hívogat.

Átér kezéd mindenem,
akkor is, ha nem érzem,
szakadékon palló vagy
Hozzád bajból átjussak.

Bocsásd meg, ha elmarad
lényed bennem egész nap,
ne engedd, hogy így legyen,
látogass meg Istenem.

Zimányi Alajos

A hit és a tudomány határán (3.)

DR. NAGY MIHÁLY

A hetvenöt éves, gyermektelen Ábrahámnak azt mondja az Úr: menj arra a földre, amelyet mutatok neked, és nagy néppé teszek. Ábrahám hitt az Úrnak, aki ezért igaznak fogadta el őt (1Móz 12-15). Ábrahámot a feltétlen hit ősképeként tekinthetjük. A tudománnyal is találkozunk már a Biblia első lapjain, egy kiemelkedő mérnöki teljesítmény formájában, ami összefonódik a becsvágy, és a sikerességre való törekvés kísértésével. A Babel tornya építésének indítékaként ezt olvassuk: „Gyertek, vessünk téglát, és égessük ki jól! ...

építsünk magunknak várost és tornyot, amelynek teteje az égig érjen; és szerezzünk magunknak nevet” (1Móz 11,3-4). A Babel tornya tervezői és építői maguknak akartak emléket állítani. Ábrahámnak viszont engedelmissége jutalmául Isten ígéri meg, hogy nagy néppé fogja tenni, sőt nevét is nagygyá teszi (1Móz 12,2). Az „égig érő toronyról” pedig azt olvassuk ebben a szelíd humorral tanúskodó mondatban: „Az Úr pedig leszállt, hogy lássa azt a várost és tornyot, amelyet az emberek építettek” (1Móz 11,5).

Az idősebbeknek már az iskolában megtanították az ateista kommunizmus egyik alaptételét, hogy a természettudományosan művelt embernek azért nincs szüksége Istenre, mert a tudomány a legbonyolultabb dolgokra is választ tud adni. A kommunizmus mintaállama, a Szovjetunió közben széthullott, a hit és a tudomány viszonya azonban sok ember életében ma sem felhőtlen. A technikai civilizáció előrehaladásával egyre pontosabban tudunk mérni, egyre messzebb látunk, egyre gyorsabban és egyre magasabbra repülünk. A közgazdaságtan művelői között sokakat meglepett az Easterlin (boldogság)-paradoxon. Sok fejlett országban végzett kutatás eredménye volt az a megállapítás, hogy az anyagi javak gyarapodásával, a jólétiük növekedésével a jól-létiük, a boldogság-érzésünk csak egy határig növekszik, aztán telítésbe jut. Hasonló gondolat körvonalazódik Jézusnak a Hegyi Beszédben elhangzó mondatában: „Nem több-e az élet a tápláléknál, és a test a ruházatnál?” (Mt 6,25).

Szent-Györgyi Albert (1937-ben kapott Nobel-díjat a C-vitamin felfedezéséért) életében a tudomány és a hit jelenlétét mutatja az egyik imájából való részlet: „Uram! Ne hagyd, hogy leromboljam az élet templomát, engedd, hogy hasznomra váljék a tudás, hogy hasznossá lehessenek általa! Adj méltóságot rövid napjaimnak!” Kilencvenhárom évesen hunyt el.

Péter apostol ír arról, hogy a Krisztus örök országába vezető úton való járás közben nem nélkülözhető az ismeret (Károli fordítás szerint: tudomány), amelyet a hit és a szeretet fog közre (2 Pt 1,5-7). Az itt következő írásokban – a hit és a természettudomány határán haladva – a keresztyén gondolkodást a Bibliából vett példákkal együtt fogjuk bemutatni.

Pénzügyeink

Néhány éve, már az általános iskolák felső tagozatán és a középiskolákban is találkozunk a diákok – ha nem is külön tantárgy keretében – pénzügyi és gazdasági ismeretekkel. A közismert, Gazdálkodj okosan társasjáték segítségével mindenki kipróbálhatja, hogyan sikerül egyensúlyban tartani a pénzügyeit. Meglepő lehet – nekem is az volt, – hogy a Biblia milyen sokoldalúan foglalkozik a pénzzel. Ezekből az Igékből válogatva, két témakörrel (munkabér, adakozás) foglalkozunk kissé részletebben.

A munkabér: a munka ellenértéke. A bér nagyságát a munka mennyisége, nehézsége és minősége is befolyásolja. Minél többet dolgozik, minél nehezebb, illetve magasabb iskolai végzettséget kívánó munkát végez valaki,

általános szabály szerint annál több bért kap érte.

Jézus és Pál majdnem azonos szavakkal fogalmazza meg a munkáért bért alapelveket: Méltó a munkás a kenyérére, a maga bérére (Mt 10,10; 1 Tim 5,18). Bibliai eredetűnek tekintik azt az általánosító szólás-mondást: Aki nem dolgozik, ne is egyék. Járjunk utána, mit ír erről a Biblia. Thesszalonika ab-

ban az időben Macedónia legforgalmasabb kikötővárosa volt, sok munkalehetőséggel. Pál két levelet is ír a gyülekezetnek, benne a következőket: kérünk titeket testvéreim ... tartsátok becsületbeli dolognak, hogy csendesen éljete, tegyétek a magatok dolgát és saját kezetekkel dolgozzatok. Mert halljuk, hogy némelyek tétlenül élnek közöttetek. *Ha valaki nem akar dolgozni, ne is egyék* (1 Thessz 4,11; 2 Thessz 3,10-11). Ebben az is benne van, hogy aki szeretne, de valamilyen ok miatt nem tud dolgozni, azt nem elítélni, hanem segíteni kell. Figyelemre méltó esettel találkozunk a Jézus által elmondott szőlőmunkások példázatában (Mt 20,1-16). A gazda kora reggeltől késő délutánig fogad fel munkásokat a szőlőjébe. A legkorábban munkába állókkal egy dénár napszámban egyezett meg, a később munkába állóknak azt mondta: ami jogos, megadom nektek. Este a fizetést azokon kezdte, akik legkésőbb álltak munkába. Egy dénárt kaptak. Mikor azonban az elsők is a kialakult egy dénárt kapták, zúgolódní kezdtek. A gazda egyiküknek így felelt: nem egy dénárban egyeztünk meg? Vedd, ami a tied és menj. Én az utolsónak is annyit akarok adni, mint neked. Jézus így kezdi az elbeszélést: „Hasonló a mennyek országa a gazdához...” Az Atya mindenkinek, bármikor lépett is a szolgálataiba, ugyanazt, az örök életet adja, nem többet és nem kevesebbet.

Az adakozás azt jelenti, hogy amim van (és ez nem csupán pénz lehet, hanem például idő is), abból jó szívvel adok egy nemes célra, vagy annak, aki hiányt szenved. A Bibliában az első adakozásról a pusztai vándorlás során olvasunk. A Sinai hegyen Isten átadja Mózesnek a két kőtáblát a Tízparancsolattal, és egyben arra kéri, tegyen a nép felajánlást. Adakozzanak a szent sátor elkészítésére és berendezésére. A rengeteg szükséges nemesfém, drágakövet, vásznat, fonalat maradéktalanul sikerült összegyűjteni (2 Móz 25, 35).

Jézus a következőket tanítja a Hegyi Beszédben: „mikor adományt adsz, ne tudja a bal kezed, mit tesz a jobb, hogy adakozásod titokban történjék; a te Atyád pedig, aki látja, ami titokban történik, megfizet neked” (Mt 6,3-4). Az adakozás ellenpéldája lehet a Jézus által elmondott egyik példázat. Egy gazdag embernek bő termést hozott a földje. Nagyobb csűröket épített, mert csak úgy tudta mindet betakarítani. Végül így szól: sok javam van sok évre félretéve, nincs más dolgom, mint enni, inni, vigadozni. Isten azonban így vélekedett róla: Bolond, még az éjjel elkéri tőled a lelkedet, kié lesz akkor mindaz, amit felhalmoztál? Így jár, aki ma-

Főpapi imádság

„Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, azok is ott legyenek velem, ahol én vagyok, hogy lássák az én dicsőségemet...” (Jn 17,24)

APOSTAGI ZOLTÁN

Jézus főpapi imádságában egy újabb, s egyben végső stációhoz érkeztünk. Ez az a pont, amikor úgy érezzük – s erre minden okunk megvan –, mintha Jézus itt az „Én és az Atya egy vagyunk” (Jn 10,30) szintjére emelkedne. Jézus eddig is hatalmas erővel imádkozott, de itt még tovább fokozza közbenjárását. Hogy ezt megértjük, vessünk egy pillantást a görög szavakra. Amikor azt olvassuk, hogy *könyörög*, az eredetiben *erótaó* áll. Ez egyfelől az *ereó* – ömlik, mindent elsöprő erővel árad –, más részről az *ót* – kér – szóból, illetve gyökből tevődik össze. Ez is mutatja, hogy a főpapi ima nem egy halk, csendes fohászzkodás, hanem hatalmas érzelmi töltéssel bíró, zuhogó, áradó könyör-

gés. Azt is mondhatjuk: ez Jézus erőteljes közbenjáró habitusát tárja elénk. Ám itt még az alárendeltségen van a hangsúly. A kiemelt Igénkben azonban Jézus egy hatalmas váltást hajt végre. A *könyörögök* kifejezést föl-váltja az *akarom* (theló). Ez pedig a görög nyelvben az ítélkezési joggal bíró személy döntésének befolyásolására, formálására, alakítására való törekvést jelenti. Nyilván méltán jegyzi meg Balázs Károly: „A »kíván«, »szeretne« szavunk gyenge rá.” Lát-hatjuk tehát, hogy Jézus minden erejét és hatalmát „beveti”, hogy *akiket az Atya neki adott, azok ott legyenek vele.*

Miért? Jézus erre így válaszol: „...*hogy lássák az én dicsőségemet...*” Mielőtt azonban Jézusra bárki is úgy tekintene, mint egy magamutogató személyre – már a gondolat is blaszfémia! –, hadd tegyem gyorsan hozzá, hogy meggyőződésem szerint itt egészen másról van szó. Számomra a *lássák* kifejezésen van a hangsúly, hiszen ez a kérés cél-

ja. Minden ennek van alávetve. Ezért a megérkezéshez kell hogy társuljon a látás, vagyis az ottléten túli megajándékozottság, azaz olyan státusz, amely állapotunkat alapvetően változtatja meg. *Nemcsak ott kell lennünk, de látnunk is kell, hogy átélhessük az Ő dicsőségét, amely mennyei katarzisként hat ránk.* És ez óriási minőségi többlet.

Adjunk hálát, hogy Jézus nem kevesebért jött el karácsonykor!

Karácsonyi kvíz presbitereknek és családjuknak

Kedves Olvasóink! Karácsonyi kvízünkkel azt szeretnénk elősegíteni, hogy az ünnepek alatt családjaink tagjai mind többször lehessenek együtt – az ünnepi istentiszteleteken, a családi asztal mellett, vagy az ajándékosztó alkalmakon, de például a kvíz kérdéseinek megfejtésekor is. Hadd legyenek így is személyes találkozásaink még többször a szent ünnep alatt! Az első három megfejtő értékes könyv és CD jutalomban részesül. A megfejtések beküldési határideje: 2019. január 10. Levélcím: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28., illetve elektronikus úton: szovetseg@presbiter.hu

Kvízgazda: Dr. Békefy-Röhrig Klaudia

- ❶ Az első karácsonyi gyülekezet a barlangistállóban volt jelen. Az evangéliumok pontos jelentést adnak arról, hogy kik voltak ennek a kis gyülekezetnek a tagjai. Nevezzük meg őket az újszövetségi igehelyek alapján. Kik voltak ők, s hol olvasunk róluk?
- ❷ A karácsonyi esemény szereplői között találjuk az angyalokat is. Ők „Isten családjának” a tagjai. Hányszor és kinek jelentek meg az angyalok a karácsonyi történet szerint. Hol van szó róluk?
- ❸ Az evangéliumok bizonyos rangsort mutatnak a mennyei lények, az angyalok között. Jelöljük meg legalább három angyal-csoportot!
- ❹ Melyek azok a bibliai (ó- és újszövetségi) helyek, melyek a karácsony üdveseményét előre jelzik? Soroljunk fel legalább hár-

mat, a bibliai hely megjelölésével!

- ❺ Karácsonyi énekeink között melyekben szerepelnek angyalok, akik imádják, áldják és csodálják az Üdvözítőt? Soroljunk fel legalább ötöt!
- ❻ A Teremtő által megalkotott természet és a természetből nyert anyagok hol és hogyan szerepelnek a karácsonyi történetben? Jelöljük meg legalább három előfordulást!

A hit és a tudomány határán (3.)

gának gyűjt, és nem Isten szerint gazdag (Lk 12,16-21).

Az Újszövetségben arról olvasunk, hogy Klaudiusz császár uralkodása idején (Kr. u. 46-48-ban) éhínség volt, amitől különösen a jeruzsálemi gyülekezet tagjai szenvedtek.

Pál az általa alapított gyülekezetekben gyűjtést kezdeményezett számukra. Az apostol még a gyanú árnyékát is el akarta kerülni, ezért megkérte az adakozó gyülekezetek képviselőit, kísérik el és győződjenek meg az adomány rendeltetés szerinti felhasználás-

sáról. Néhány igehely a teljesség igénye nélkül, ahol erről az *evangéliumi nemzetközi segélyakcióról* sok mindent meg lehet tudni: ApCsel 11,27-30, 20,4-5; Rm 15,25-28, 31; 1Kor 16,1-4; 2Kor 8, 9,1-5; Gal 2,10.

Az előzőekből talán kiderült, a keresztyén gondolkodásnak a pénzügyeinkre is ki kell terjednie. De vajon így van-e? *(Folytatjuk)*

Áldás-békesség – bemutatkozunk Életképek Tiszaújvárosból

Egyházunk híreiben ritkán szerepel Tiszaújváros neve. Volt már rá példa, hogy vannak olyan olvasók, akik ha erről a városról hallanak, az egykori Sztálinvárossal keverik össze, miközben a mi kis városunk a kevésbé dicsőséges Leninváros nevet cipelte 20 éven át. Ki gondolná, hogy ennek az egykori szocialista és ipari településnek, amely a hatvanas években gombamód növekedésnek indult, a gyökérszállai 750 esztendőre nyúlnak vissza. Mióta történelmi feljegyzés van, azóta a település számon tartott, mint Szederkény (Scederkyn). Az itt élő emberek életét és sorsát a Tisza folyó határozta meg. A mai fogalmaink szerint szinte élehetetlen körülmények között állták meg helyüket az itt élő halászó és földművelő emberek. A folyó szertelen kiöntései miatt a terület lápos és mocsaras volt. E mellett nem kímélte a helyi lakosságot az aktuális történelmi megszállások sorozata. Előbb a tatártörök hordák, majd Karaffa seregei tizedelték meg a népességet. A község életében 1651-ben történelmi változás következett be. I. Rákóczi György felesége, a Sárospatakon élő, református Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszony bölcs döntést hozott, amikor 32 hajdú családot telepített be az akkor szinte népteleenné vált településbe, és adott nekik kiváltságlevelet.

Az egyházi élet a pápai tizedjegyzők alapján már a 12. században kimutatható volt. A reformáció a 16. század második felében kezdett el ezen a vidéken terjedni, amit az is bizonyít, hogy Szederkénynek volt már református prédikátora – *Szentmargithai János 1597*. Településünk nagy hálával emlékezik meg *Harsányi Istvánról*, aki mint gályarab prédikátor írta be nevét az egyháztörténelem szomorú lapjaira a gyászévtized idején. Az itt élő szorgos emberek keze munkáját és hitét dicséri az 1790-ben felszentelt református kőtemplom. A hívek addig fatemplomban, illetve paticsfalú templomokban imádták Istent, ezeket azonban az árvizek rendre tönkretették. Hasonló sorsra jutott a mindenkori lelkészlakás is. A hosszú szegénységet váltotta fel a tizenkilencedik században az ún. tagosítás országos programja, amely Szederkényt is elérte. A helyi református egyház a nincstelen szegénységből jómódú gyülekezetté lépett elő. 250 hold földdel gazdálkodhatott. Ez lehetővé tette, hogy a kőtemplomot folyamatosan szépsítsék, az akkori viszonyoknak teljesen megfelelő impozáns lelkészlakást építsenek (1904). Ez az anyagi kondíció tette lehetővé a református iskola és a tanítói hivatal létrehozását és fenntartását.

Ez a virágkor a második világháború végéig tartott. 1949-ben államosították az iskolát, elvették a javadalmi földeket. A gyülekezet megítélése oly mértékig leromlott, hogy 1951-ben büntetésből helyezték ide egy olyan lelképásztort és családját, aki nem volt hajlandó együttműködni a politikai hatalommal. Az erőszakos tévesztés nyomán a parókia padlásából és a gazdasági épületekből magtárat csináltak. Ez az áldatlan állapot csak lassan enyhült. A falu szomszédságában épülő Tiszaszederkény-Újváros, 1970-től Leninváros, nem engedte meg a hitélet gyakorlását a városban belül. Az önáltató és hamis ideológia szerint a modern embernek nincs szüksége istenhitre és egyházzal. Ez az erkölcsileg és lelkileg lesújtó állapot változott meg 1990-től.

A kommunista diktatúra megszűnésével elemi erővel tört fel az itt lakó emberekből a hitélet gyakorlásának igénye, és ezzel együtt az a

vágy, hogy templomot építsenek a korábbi „templom nélküli városban”. Az újonnan idekerülő lelkész házaspár és a lelkes Presbitérium örömmel bízta meg *Hoór Kálmán* egri építésszel egy méltó Isten-háza megtervezésére. Az alakuló gyülekezet imádságos és anyagi támogatásának gyümölcse az 1994 októberében felszentelt templom. Itt kell megemlítenünk azokat a támogatókat, akik Isten eszközeiként segítettek a templomépítést. A helyi önkormányzat nemcsak területet biztosított az épületkomplexum számára, hanem anyagi támogatással is segített. Hasonlóképpen a helyi nagyvállalatok, a néhai TVK, TEV és a TIFO-AKZO hathatósan támogatták anyagilag és fizikailag a gyülekezet szándékát. Alig fejeztük be a templomot, Isten segítségével máris egy gyülekezeti ház építésébe kezdhettünk. Ennek elkészülte után egy lelkészlakást is építettünk. Jelenleg a gyülekezetnek négy lelképásztora van, akik teljes békességgel, egymást kiegészítő igyekezzel szolgálnak.

Egyházközségünk életében számottevő a 2000. esztendő, amikor Tiszaújvárosban megalakult az önálló Presbitérium 10 fővel. Így vált Tiszaújváros és Tiszaszederkény társegyházzá, amelyek működése azóta is Isten dicsőségét adottságai lehetővé tették, hogy a gyülekezet szolgálatát idősgondozással is kiterjessze. A 2000-es

évek elején kiírt Széchenyi-pályázat keretében kezdhettük meg egy idősek otthona építését. Az intézmény avatása és az első lakók beköltözése 2004 decemberében történt. A missziói küldetésünk ezzel nem ért véget. Tiszaújváros Város Önkormányzata polgármesterének segítségével és hathatós támogatásával 2012-ben egy addig önkormányzati iskolát egyházi fenntartásba vehettünk. A magyar-angol kéttannyelvű iskolába közel négyszáz gyermek jár. 2017-ben szintén *Bráz György* polgármester úr támogatásával egy már működő önkormányzati óvoda lett református intézménnyé, ahova közel 70 gyermek jár, akik reménységünk szerint az utánpótlást jelentik a működő református iskolába. Így lett két temploma a településnek.

A két templomban vasárnaponként 200 körüli az igehallgatók lélekszáma. Különböző lelki és közösségi alkalmak (bibliaórák, kirándulások, énekkar) erősítik a falu és a város lelki egységét. Ebből is érzékelhető, hogy a társegyházközség mint intézmény gond nélkül, szépen Isten dicsőségére működik. Külön öröm számunkra az, hogy ez a békesség nemcsak a gyülekezetben belül valósul meg, hanem a város más egyházaival, intézményeivel, és kiemelten a helyi önkormányzattal is. Tapasztalatom szerint rendkívül ritka az a település, ahol az önkormányzat számít a helyi egyházak közéleti szereplésére. A felekezetek életét lehetőségük szerint támogatja, és polgármester úr elmondása szerint ez egy hosszú távú stratégia része. Őszintén kívánnánk minden településre ilyen harmonikus együttműködést a város és az egyházak között. Úgy hisszük, hogy gyülekezetünk missziói küldetése (a krisztusi békesség megélése és hirdetése), és a városvezetés között szükséges a jó példa, hiszen ez pozitív hatással van a település lakosságára. Reméljük, hogy ez a rövid beszámoló arra a gondviselő Istenre mutat, Akinek ígéreteire minden körülmény között számíthatunk, és Aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.

Dr. Varga István lelképásztor

Isten eolhárfa: Dr. Thaly Loránt

MARGIT ISTVÁN

„Hinni taníts, Uram, kérni taníts!
Gyermeki, nagy hitet kérni taníts!
Indítsd fel szívemet, Buzduljon fel neked,
Gyűjteni lelkeket! Kérni taníts!”

Egyik legkedvesebb református dicséretünk, amelyről nem sokan tudják, hogy angol eredetű ének: *Benjamin Mansell Ramsey*

(1849–1923) Bournemouth-i orgonista, zenetanár szerzeménye. Az eredeti szöveg – amelynek írója a szintén kevésbé ismert *Ray Mascher* (1869–?) – kezdősora a 27. zsoltár 11. versét idézi: „Taníts meg engem a te utadra, ó, Uram!”

Enekünket a szintén kevésbé ismert *Gotthelf Bernhardt Kühn* (1863–1914) fordította le német nyelvre, amelynek kezdősorai így hangzottak: „*Lehre mich glauben, Herr, lehre mich flehn!*” A német szövegből kitetszik, hogy nem annyira fordításról, inkább újraköltésről van szó. „*Magyar szövegünk*” – ahogy a himnológus *Bódiss Tamás* írja – „*ennek egészen pontos, kifejezéseiben, gondolatokban és költői eszközökben egyaránt hű megfelelője*”. Thaly Loránt, a Bethesda Kórház belgyógyász főorvosának munkáját dicséri.

Thaly ekkoriban már nemcsak orvosként szerzett nevet magának, hanem mint költő és műfordító jeleskedett (Paul Verlaine, Heinrich Heine, Johann Wolfgang von Goethe műveit fordította magyarra), de evangéliumi énekszerzőként is ismert volt. A századforduló utáni években indult el pályája.

1874. október 12-én született Budapesten, Thaly Guidó MÁV főfelügyelő és Tóth Ida első gyermekeként. Később ugyanitt orvosi diplomát szerzett. Rövid ideig a fővárosi János Kórház alorvosaként működött, majd pedig a Bethesda Kórház belgyógyász főorvosa volt. 1905-ben kötött házasságot Egyházi Etelkával, Egyházi Ágoston és Vörös Ida leányával. Négy gyermekük született: Imre, Ida, Eszter és Péter.

Az első világháborút követően a Hangya Szövetkezet megbízásából megszervezte a Szövetkezetek Erzsébet Kórházát, amelynek egyben legelső igazgatója is lett. Ezzel párhuzamosan az Országos Társadalombiztosító Intézet központi rendelőjének belgyógyász főorvosaként is dolgozott, egészen a haláláig.

Budapesten hunyt el 1940. augusztus 31-én, rövid, súlyos betegség után. A farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra, ahol a gyásztertartást Sebestyén Andor (1889–1977), a Budapest-Kelenföldi Református Egyházközség lelkipástora végezte.

Thaly Loránt Rafael (nevét mindig így írta, rövid „o”-val, míg a Rafaelt csak elvéve használta) számos belmissziói mozgalommal tartott kapcsolatot. Különösen a Magyar Evangéliumi Diákszövetség és a Bethánia Egylet soraiban végzett igen értékes lelki munkát, a budapest-kelenföldi református gyülekezetnek pedig hosszú évekig volt hűségese presbitere. A Bethánia Nyomda gondozásában jelentek meg vallási tárgyú kiadványai: *Tolsztoj* (1911), *Eolhárfa* (1926), *A halász* (1930).

Műfordítások címen 1914-ben rendezett sajtó alá egy kötetet, ám a terjesztésére nem igazán került sor, mert még a kiadó raktárában tűzvész martalékává vált. Mindössze néhány példányt tudtak kimenekí-

teni. Ugyanakkor negyven énekfordítása, valamint egyik saját ének-költeménye a valamivel később megjelenő *Hallelujah!* című kiadványban, a Bethánia Egylet által használt énekeskönyvben talált helyet. Közülük – kisebb-nagyobb átdolgozásban – hat dicséret került be a máig használatos református énekeskönyvünkbe.

Egyéb fordításai közül kiemelkedik a hazánkban is igen népszerű skót teológus és természettudós *Henry Drummond* (1851–1897) *A keresztyénység programja* című tanulmány-kötete, amely sokáig alapműnek számított a tanuló ifjúság körében.

Első könyve a *Tolsztoj* kisebb vihart kavart, hisz sajátos módon jellemezte a valamivel korábban elhunyt nagy orosz író és filozófust: „*Sajnáljuk ezt a szellemóriást. Nem azért, mert porhüvelye szétomlott; ez mindnyájunknak természetes sorsa; nem azért, mert könnyelven szólva: meghalt; hanem azért, mert a szó igazi értelmében sohasem élt. Azon isteni levegő elől, mely minden emberi teremtményt körül- leng, mely életet mindenkit, aki beleheli, ablakait szigorúan elzárta és sohasem engedte, hogy a lelkébe behatolhasson, öröklétre támasztva fel őt...*”. A mélyen vallásos, bár keresztyéniségében rendhagyó utat

bejáró írófejedelemnek sok tisztelője volt hazánkban, így méltán szisszentek fel a Thaly által leírtakra.

Az előzőnél nagyobb sikert ért el az *Eolhárfa* című verseskötetével, amelyhez *Ravasz László* (1882–1975) püspök írt előszót. Így méltatta a szerzőt és munkásságát:

„*A Thaly Loránt második kötetéhez már nem lesz szükséges előszót írni: annak ez a kötet lesz az ajánlása, jobb és szebb, mint ez az enyém. Ebből az következik, hogy tulajdonképpen az első kötetnek sincs szüksége előszóra. Nemcsak a példaszó értelmében: jó bornak nem kell cégér, hanem azért is, mert Thaly Lo-*

rántnak már eddig is megvolt a maga hű olvasótábora, szinte azt mondhatnám: gyülekezete.

Mint e gyülekezetnek egyik tagja, az egésznek nevében mondok én itt el annyit, hogy mi Thaly Lorántnak sok verséért hálásak vagyunk és örülnünk, ha az ő éneke, baráti köröknek e kedves ismerőse, a sajtó hangerősítőjén megnőve, átzúg a magyar lelkeken, határon innen, határon túl.

Örülünk, mert ez az ének tiszta és magasztos. Annyit daloltak mostanában a vérről, minden bűnnek ez örök, piros kútfejéről: hadd legyen éneke annak a Vérnek, amely ártatlanul ömlött és elmossa a világ bűneit. Annyian megénekelték a szerelem rózsafáját, amelyen sok halálos tövis és mérges virág is termett; hadd legyen valaki, aki a kereszten nőtt rózsákról dalol, az igazi élet e parányi piros oltáraitól.

A Jézusról éneklő magyar poéták kardalából frissen és tisztán cseng ki Thaly Loránt hangja: 'És énekelének új éneket...' (Jel 5,9).

Thaly Loránt verseivel, énekeivel lehet, hogy nem írta be magát a magyar költészet legnagyobbjai közé. Olvasóközönségére mégis nagy hatással volt, közvetlenségével, ember- és istenszeretetével meg tudta érinteni az emberi szíveket. Olyankor is, amikor Istent dicsőítette és akkor is, amikor a hívő ember küzdelmeiről, belső vívódásairól vallott. Mondhatni: minden sorát a Lélek ihlette, és általa ő maga is Krisztus evangéliumát közvetítette. És hirdeti még ma is a Megváltót, énekeivel, költeményeivel, egész írói hagyatékával...

Irodalom: A testvéregyház gyásza – Meghalt dr. Thaly Lóránt. (Harangszó, 1940); Thaly Lóránt. (Lelkészegyesület, 1940).

A konfirmandusok mentorálása hívó gyülekezeti tagok által

DR. JUDÁK ENDRE

A Presbiter előző számában felhívtuk a konfirmandusaink figyelmét a kátétanulás fontosságára. Most arról szeretnénk beszélni, hogy a konfirmáció az egész gyülekezet ügye.

Gyülekezeteinkben sokszor előjön a ki-konfirmálódás ténye. Felmerült az a gondolat, hogy minden egyes konfirmandus mögé állítson a gyülekezete egy-egy mentort, aki a felkészülés ideje alatt egy évig kíséri a konfirmandus lelki életét, gyarapodását. Majd a konfirmáció fogadalomtétel után a szolgálat útjára hívja, segíti, most már mint a Krisztus-test tagját.

Mit tegyen/tehet a mentor?

1. Vasárnaponként a templomban üdvözlje a rábízott konfirmandust.
2. Kérdezze meg, hogyan telt el az elmúlt hét, és segíthet-e valamiben? Például: van-e olyan, amit nem ért a konfirmáció oktatáson és szeretné megérteni.

3. Meglátogathatja a konfirmandust, meghívja magához, családjához.
4. Hitéleti kérdésekről beszélgethet, pl az egyházi év alkalmairól, imádkozásról.
5. Hogyan kell könnyen megtalálni egy bibliai részt, verset?
6. Mit jelent a napi csendesség, mi legyen a csendesség lelkülete, tartalma? Imádkozhatnak együtt.
7. Felhívhatja a figyelmét egy jó keresztyén filmre, egy jó könyvre.
8. Történetem Istennel című esszé megfogalmazásában segítség, amiben a mai Isten kapcsolatát, keresését, örömét, Jézushoz való viszonyát fogalmazza meg az ifjú!
9. Konfirmáció után bevonhatja a gyülekezet szolgáló közösségébe.

A közös találkozások alatt egyre nyitottabb lesz a konfirmandus, és ha jól érzi magát a felkészülés alatt – aminek ez a mentori szolgálat is része –, nagy reménységgel otthona lesz a gyülekezet is. Ezek a barátságok segítik a generációk közti kapcsolatokat is.

Dr. Tatai István fenti gondolatai, az üllői presbiteri konferencián hangzottak el. Most ősszel vezették be a mentorálást a Hatvani Gyülekezetben. Erdélyben több helyen ez gyakorlat.

A nürnbergi magyar református gyülekezet életéről

2014. június 5-én a kora reggeli órákban a Nürnberg belvárosában található St. Martha református templom lángokban állt. A helyszínrre érkező tűzoltók már nem tudták megfékezni a tüzet. A teljes tető leégett és beszakadt, maga alá temetve a karzatot és az orgonát is. A belvárosban található 700 éves templom a világháborúban nem sérült meg, most viszont teljesen kiégett. A tűzben senki sem sérült meg.

A tűz kitörése előtt már megkezdődött a templom felújítása, így az értékes, 14. századból származó ablakok a tűz időpontjában restaurálás céljából elszállításra kerültek. A gyülekezet a felújítás ideje alatt a szemben található St. Klara katolikus templomot használta.

Az első sokk után nyilvánvaló volt, hogy a templom újjáépítésre szorul, de sok minden megváltozik a régi templomhoz képest. A St. Martha templomnak nem lett karzata, az új szöszék Werner Mally tervei alapján készült az Úr asztalának stílusához alkalmazkodva. A templom a felújítás után sokkal világosabb és nyitottabb lett, az agyagpadló alá padlófűtés került, aminek működtetése gazdaságosabb lesz. A régi ablakok a restaurálás után a helyükre kerültek.

2017 januárjában a mezőtelki testvérgyülekezet egy csillagot ajándékozott a nürnbergi gyülekezetnek, mely szimbolikusan 2017. január 6-án került a helyére. Németországban nem jellemző a templom tetején a csillag, míg Magyarország és Erdély területén minden református templom tetejét díszíti.

A templom újjáépítése 4 és fél évig tartott, a hivatalos megnyitő 2018. november 10-én volt.

1993 óta a St. Martha gyülekezetnek egy magyar nyelvű gyü-

lekezeti rész is a tagja. Kéthetente tartanak istentiszteleteket, havonta bibliaórát, gyermekalkalmakat.

A magyar lelkészi állást 2017 végéig az EKD (evangélikus egyház) finanszírozta. A több mint 30 éve szolgáló lelkész, Zahn-Lázár Dalma nyugdíjba vonulása után a 2018. évi istentiszteletek helyettesítéssel lettek megoldva. A lelkészi állás a Németországi Magyarok Protestáns Gyülekezete Szövetsége által 2019. január elsejétől kiírásra került. A beérkezett pályázatok alapján Petzold-Fekete Ivett 2018. október 14-én tartotta bemutató istentiszteletét, a lelkészválasztó közgyűlésre november 25-én került sor.

Kánya Eszter

Orosháza: csak az imádság éve ér véget

... **éve** – emeltük ki a címben dőlt betűvel, mivel Szövetségünk Missziói Bizottsága ezt az évet az imádság évének jelölte meg. Rendezvényeink, folyóiratunk – a Presbiter – hangsúlyosan foglalkozott idén az imádság gazdag témakörével. Az év lassan elmúlik, jövőre új célt jelölünk meg, de az imádság fontossága továbbra sem szabad, hogy elhalványuljon közösségi és egyéni életünkben!

Mintegy az év záró alkalmának is tekinthető volt a békési és csongrádi területi szervezetünk, valamint a két egyházmege szervezésében Orosházán tartott presbiteri konferencia. Témája mi más lehetett volna, mint az imádság, Jakab apostol szavaival: „Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének” (Jak 5,16).

A kezdő áhítatban a helyi lelkipásztor, Szalkay Róbert, Jézus Krisztus búcsúbeszédéből idézve (Jn 14,13-18) kifejtette, hogy Isten meghallgatja minden kérésünket Jézus Krisztusért, tehát kérhetünk az Ő nevében, s végső soron mindennek a célja az, hogy az Atya dicsőíttessék. A folytatásban elhangzó két előadás közül az első *A Zsoltárok könyve tanítása az imádságról* címet viselte, a második pedig *A Heidelbergi Káté tanítása az imádságról* címmel hangzott el. Az eredeti programtól eltérően mindkét tanítást dr. Pecsuk Ottó, a Magyar Bibliatársulat főtítkára, a KGRE adjunktusa tartotta, mivel dr. Fekete Károly püspök úrnak szomorú kötelességként a váratlanul elhunyt dr. Pap Géza, korábbi erdélyi püspök temetésére kellett mennie. Az előadások gazdag mondanivalójának még csak az összefoglalása is túlfeszítené e visszaemlékezés kereteit, ezért – kicsit a Szövetség ügyvezető elnökének szemüvegén át – csak a rendezésről szeretnék szólni. Példaértékű volt ugyanis több szempontból is az alkalom.

- A szervezésben a két egyházmege egyházi vezetése, a két területi presbiteri szervezet elnöksége, a vendéglátó város világi vezetői és a helyi gyülekezet presbitériuma a lelkipásztor vezetésével részt vett.
- Az egymást támogató együttműködés eredménye volt, hogy a minden kényelmet, és technikai háttért kielégítő Petőfi Művelődési Központ lehetett a helyszín.
- Érkezéskor már az utcán, s aztán az épületen belül is „Rendező” feliratú kítűzővel az orosházi gyülekezet presbiterei és szolgálói segítették az eligazodást.

- A regisztráció alkalmával kézbe kaphattuk a nap programját, és az érkezőket kávé, üdítő ital, apró sütemény várta.
- A program változatos és kiegyensúlyozott volt, s minden részlete a kezdő áhítatban megjelölt célt szolgálta, hogy az Atya dicsőíttessék. Ezt szolgálta a két tartalmas, egymással rokon témakört felölelő előadás – elkerülve azt a csapdát, hogy gyakran túl sokat szeretnénk besűríteni a rövid együttlétbe.
- Tanulságos volt a zenei betétek beiktatása is. A *Voice of Glory* evangélikus ifjúsági zenekar a ritmikus dicsőtő zene kedvelőit szólította meg, Szomor István és felesége Budai Mariann Telemann: A-dúr szonátája, és Szalkay Péter zongora muzsikája pedig a klasszikus zene kedvelőit. Az egész hallgatóságot bevonta a közös éneklés örömébe Hajdú Ildikó, amikor két éneket tanított meg az új református énekeskönyv gyűjteményéből.
- Helyet kaptak a programban a meghívott vendégek részéről elhangzó köszöntések is, továbbá befejező programként egy tartalmas állófogadáson vehettünk részt, illetve az érdeklődők még az orosházi református templomot is megtekinthették szakértő vezetéssel.

Köszönet jár mindezért a két területi elnökünknek, dr. Tóth Jánosnak és dr. Nemes Gábornak, de mindenképp az egész esemény felett Szentlelkével őrökdő Istennek! Soli Deo Gloria!

Az MRPSz ügyvezető elnöke

Vésztő: Dél-Tiszántúli Diakóniai Konferencia

2018. október 13-án a Szövetség Békési Területi Szervezete rendezésében Vésztőn, a református templomban került sor a Dél-Tiszántúli Regionális Diakóniai Konferenciára, melyre meghívást kaptak a Nagykunsági és a Csongrádi Egyházmege presbiterei is.

A konferencia nyitó áhítatát Rozsnyai István, a Tiszántúli Református Egyházkerület Missziói és Diakóniai Bizottságának elnöke tartotta. Az ezt követő köszöntések során a Békési Egyházmege esperese, Katona Gyula, a Nagykunsági Egyházmege esperese, Koncz Tibor, továbbá a Szövetség elnöksége nevében dr. Szilágyi Sándor tb. elnök szólt a megjelentekhez. Sajnos a Csongrádi Egyházmege esperese nem tudott eljönni. Dr. Tóth János ortopéd főorvos, a Békési Területi Szervezetnek és a Szövetség Missziói és Diakóniai Bizottságának az elnöke tolmácsolta dr. Fekete Károly tiszántúli püspök úr írásban küldött köszöntését.

Az első előadást Juhász Sándor, a vésztői gyülekezet nyugdíjas lelkipásztor tartotta. „A szeretetszolgálat évtizedei Vésztőn” című előadását egy szövegmondással kísért képsorozat segítségével illusztrálta. Ennek során hallottunk Vésztő egyházközségének és temp-

lomának a történetéről, az elmúlt időszak átépítéseiről, ill. renoválásairól, majd részletes beszámoló hangzott el az 1993 óta működő szeretetotthonok történetéről és eseményeiről. Elhangzott, hogy a néhány fővel induló otthon lakóinak száma mára 44-re emelkedett, ami mellett családsegítő, valamint otthonápolási szolgálatuk is működik.

A második előadás címe. „A diakóniai képzés helyzete és perspektívái”, melyet Czibere Károly, a KRE főtanácsadója, korábbi családügyi államtitkár tartott. A diakóniai képzés fontos mérföldköve, hogy a KRE-n Szociális és Egészségügyi Kar létrehozásáról döntöttek. A szeretetszolgálati intézmények száma 1990 és 2018 között 50-ről 602-re emelkedett. Szerinte a diakóniának 3 köre van: közösség Krisztussal, közösség a családdal és közösség a gyülekezettel. Felhívta a figyelmet a gyülekezeti diakónia kapcsán, hogy az minden presbiternek felelőssége, de a szolgálatra Krisztus indít el. Különösen hangsúlyozta az imádkozás szükségességét a diakóniai szolgálathoz.

Szünet után a vésztői ifjúság professzionális fafúvós kamarazenekara üdítette föl a résztvevőket szolgálatával.

(Folytatás a következő oldalon)

Zirci reformátusok 10. hálaadó ünnepe

Gyülekezetünk 2018. október 7-én ünnepi istentisztelet keretében adott hálát az elmúlt 10 évért, mely alatt önálló anyaegyházközséggé vált.

A Zirci Református Egyházközség a Dudari, valamint a Csetényi Református Egyházközség szórványaként kezdte létezését, a zirci evangélikusokkal közös templomában. A templomtelek 1937-ben

került megvételre az akkor még Zirci Egyesült Protestáns Egyház néven létező református és evangélikus egyházközség által. A templom a mai formáját az 1984-re elkészült felújítás folyamán nyerte el. Balogh László dudari, majd Kovács Attila csetényi lelképásztorok áldozatos szolgálata következtében a kis szórványközség a 2000-es években leányegyházközségi státuszba lépett, és megalakult a presbitérium. Ezt követően a gyülekezetben felébredt a vágy arra,

hogy önálló, helyben lakó lelképásztora legyen, annál is inkább, mert a népszámlálási adatok szerint 500 fő vallotta magát reformátusnak Zircen, és a hozzá tartozó környező falvakban. 2008-ban, a templom melletti lakóház a Dunántúli Református Egyházkerület segítségével megvásárlásra került parókia céljából, valamint dr. Márkus Mihály püspök az akkorra már Zirci Református Missziói Egyházközségbe kihelyezte Vecsey Katalin lelképásztort, majd pedig beiktatta lelképásztori tisztségébe, mint a zirci gyülekezet első helyben lakó lelképásztorát. Ettől fogva kezdetét vehette a gyülekezetépítés folyamata. Mára 400 fő reformátust tartunk számon, ebből 150 fő veszi ki részét az egyházközség fenntartásából, és 60 gyermek részesül hitoktatásban.

A rendszeres gyülekezeti alkalmak mellett (istentisztelet, bibliaóra, imaközösség, hittanóra, ifjúsági óra) sok egyéb program is erősíti közösségünk összetartozását: nyári gyerek- és ifjúsági hetek, gyülekezeti kirándulások, évkezdő est, hitmélyítő estek, felnőtt hittan, zenés, családi – és ökumenikus istentiszteletek. Emellett örömmel veszünk részt az egyházkerületi és egyházmezei konferenciákon, időnként helyet is adva azoknak gyülekezetünkben. Ezenkívül missziói felelősségünknek tartjuk, hogy a város vérkeringésébe is bekapcsolódjunk, így például a Múzeumok Éjszakáján templomunkat is megnyitjuk és megtöltjük nagy érdeklődésre számot tartó programokkal.

Hálát adunk Istennek, hogy megélhetjük gyülekezetünk közösségében a Hozzá és az egymáshoz tartozás áldását, s hogy az Ő nevében kezdhettük el és folytathatjuk a gyülekezetépítés szolgálatát. Övé legyen a dicsőség mindezt!

Vecsey Katalin lelképásztor

Vésztői konferencia

A harmadik előadást Gál Judit kórházlelkész, a Református Kórházlelkész Szolgálat vezetője tartotta. Előadását provokatív kérdésekkel kezdte; mi az egyház és mit várunk a lelképásztortól? A gyülekezet elsősorban hit- és szeretetközösség. Rámutatott, hogy ezt a közösséget semmilyen diakóniai intézmény nem helyettesítheti. Ezért fontosak a látogatások. Idézte a Jak 5,14-et: „Beteg-e valaki közöttetek? Hívassa magához a gyülekezet véneit, hogy imádkozzanak érte”. Ránk bízott az idősek és betegek látogatása. Európa társadalmára az idősödés, és ezzel kapcsolatban az individualizáció jellemző. Ennek megjelenési formája, amikor az idős ember kijelenti, hogy ő majd gondoskodik magáról, ami mögött esetenként az öngyilkossági hajlam is rejlik. Ezért is kell látogatnunk őket, hogy megszabaduljanak a teljes magányuktól.

A negyedik előadást dr. Tóth János és dr. Judák Endre, a Gödöllői Szent István Egyetem tanára, a Szövetség presbiterképzési bizottságának elnöke közösen tartották „Diakóniára nevelés a gyülekezetben” címmel. Az első előadó válaszolt a Presbiteri Szövetség elképzelését a presbiterek részvételéről a látogatás szolgálatában. A presbiterok sáfári szerepének része a lelkigondozás is. A látogató fontos erényei a türelem, a nyitottság, az empátia, az alkalmazkodás és a pozitív kisugárzás. Kiemelte az imádság szerepét a felkészülés, a látogatás és a látogatás utáni összegzés során. A második előadó egy barátjával, Krisztusban testvérével együtt négy hónapja elkezdett rendszeres látogatásainak tapasztalatait ismertette. Fontos, hogy az elején szánjanak

fél órányit a meglátogatott meghallgatására. Ha lehet, énekeljenek és imádkozzanak is vele. Fontos még, hogy a látogatásokat a lelképásztor tudtával és jóváhagyásával végezzék, ami azért is jó, mert a gyülekezetekben a sok hittanóra miatt nagyon korlátozott a lelkész ideje a gyülekezet személyre szóló pásztorolására, azaz a látogatásra. Megemlítette, hogy Kárpátalján, ahonnan a vésztői beosztott lelkész, Kovács Tamás is származik, a lelképásztorok nagyon lelkiismeretesen gondozzák a gyülekezetüket.

A konferencia zárásaként dr. Tóth János összegezte az előadásokat, majd Rozsnyai nagytiszteletű úr áldásával végződött a konferencia. Az Egyházmeze bőséges, svéd asztalos ebéddel búcsúztatta a résztvevőket.

Az előadások hangfelvételről is meghallgathatók honlapunkról, a <http://www.presbiteriszovetseg.hu/del-tizsantuli-diakoniai-konferencia-veszton-cimen>.

A reformáció öt „egyedül” alaptétele

DR. SZILÁGYI SÁNDOR

Presbiteri füzetek elölapon kereszt alakban elrendezve öt latin alaptételt olvashatunk

sola fide = egyedül hit által,
solus Christus = egyedül Krisztus,
sola scriptura = egyedül a (Szent)írás,
sola gratia = egyedül kegyelemből,
soli Deo gloria = egyedül Istené a dicsőség.

Ezeket szokták még „öt solá”-nak nevezni. Honnan ered ez az öt alaptétel? Úgy tűnik, az első négy tételt Luther hangsúlyozta – dr. Szűcs Ferenc professzor kutatásai szerint – a worms birodalmi gyűlésen, 1521-ben, míg az ötödikkal Kálvin fejezte be hatalmas művét, az Institutio-t. Nem tudjuk, ki szerkesztette egybe ezeket az alaptételeket, de ma már a reformáció rövid összegzésének tekintik.

Felvetődhet azonban a kérdés: ezekben miért nem tükröződik a Szentháromságról szóló tanítás, miért nem találunk bennük utalást a Szentlélekre? Miért van közöttük a Szentírás, amelyet végül is emberek írtak?

Erről hitvallásaink adnak eligazítást. A hitről a Heidelbergi Káté 21. kérdés-felelete ezt mondja:

21. Mi az igaz hit?

Az igaz hit ismeret, amelynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az ő Igéjében nekünk kijelentett. Ám egyúttal szívbeli bizalom is, amelyet a Szentlélek ébreszt bennem az evangélium által, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékozik, ingyen kegyelméből, egyedül Krisztus érdeméért.

Ebben a feleletben benne van a négy első „egyedül”, mint a Szentlélek munkájának a gyümölcse. Végül az ötödik „egyetlen” alapve-

tés magyarázata a Miatyánk befejezéséről szóló 128. kérdés-felelet szerint:

128. Hogyan zárod ezt az imádságot?

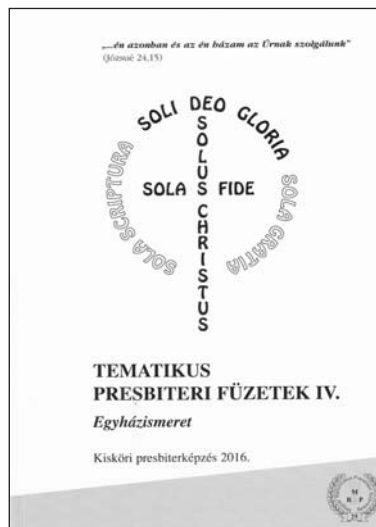
„Mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké.” Azaz: mindezt azért kérjük tőled, mert te a mi királyunk és mindenható vagy, aki nekünk minden jót meg is akarsz, meg is tudsz adni. Mindezekért pedig ne mireánk, hanem szent nevedre térjen örök dicsőség!

A Szentírásról a II. Helvét Hitvallás I. fejezete szól. Ebből érdemes megfontolni a következő idézetet:

„Azt tartjuk tehát, hogy ezekből az írásokból kell meríteni az igaz bölcsességet és kegyességet, továbbá az egyházak reformálását és kormányzatát, a kegyes élet összes kötelességének megtanítását, valamennyi tantétel igazolását vagy elvetését, az összes tévelygés megcáfolását, sőt, minden intelmet is, az apostol szava szerint: „A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre stb. (2Tim 3,16)”.

Az Istentől ihletés, másképpen kifejezve a Szentlélek munkája azokban, akik a Szentírás könyveinek a szerzői, de azokban is, akik ezeket a könyveket javasolták befogadni a Szentírás könyvei közé. Ezt azért szükséges hangsúlyozni, mert a reformátusok által használt 66 könyv történelmileg alakult ki; az Újszövetség 27 könyvét csak az időszámításunk szerinti 4. évszázadban fogadták el, és azt a keresztyén felekezetek azóta is így használják. Az Ószövetség könyvei vonatkozásban a reformátorok a görög nyelvű alexandriai kánon (Septuaginta, majd a latin Vulgata) helyett a héber kánonhoz tértek vissza, így az általunk használt Ószövetségben

39 könyv van. Az első teljes bibliafordításban (a Károli Bibliában) is több olyan ószövetségi könyv van, amelyek a mai Szentírásunkban nincsenek benne. Ez utóbbiakról azt mondja a II. Helvét Hitvallás, hogy azok olvasása ugyan megengedett, de nem vehetők figyelembe tekintélyként a hit megerősítéséhez.

Fél évszázados hűség

Aki már megfordult központi rendezvényeinken – például a küldöttgyűléseken – feltétlenül találkozott már Valikával. Gondos vendéglátó háziasszonyként kínálja a kávé, üdítőt, segít előkészíteni, aztán eltakarítani a büfé dolgait... de mi, akik gyakran bejárunk a Szövetség irodájába, találkozhatunk vele körlevelek borítékolásánál, vagy egyéb kétkezi segítség közben is.

November 18-án ünnepelték férjével, Murnyák Lászlóval, az ötvenedik házassági évfordulójukat gyülekezetük, a Külső-Józsefvárosi Egyházközség nagy családja körében. Kovács Dávid

Emil lelkipásztor köszöntőjéből kiderült, hogy a helyi gyülekezetben már évtizedek óta hűségesen szolgálnak férjével. Valika egy ideig a gyülekezet gondnoka is volt.

Így a hűségük megmutatkozik az élet minden területén – első renden a házassági hűségben, amit most 50 év múltán megerősítettek Isten színe előtt –, de hűségesek a gyülekezetben, sőt a magyar presbiteri társadalom tágabb körében is.

Isten áldja az „ifjú párt”, és

adjon még sok örömet a további életükben!

Ezt kívánja az MRPSz elnöksége

„Felelősségünk nem csak a lelkekért van..” (I.)

Interjú Balog Zoltán lelkipásztorral

KELEMENNÉ FARKAS MÁRTA

*Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?
(Róm 8,31)*

A több minisztérium feladatait is összefogó „mammut-minisztérium”, az Emberi Erőforrások Minisztériuma élén eltöltött hosszú esztendőik után, amelyek – azt hiszem, nyugodtan állíthatjuk – duplán számítanak, mint azt hol a háborús évek, hol pedig, tréfásan, a házasságban eltöltött évek számolásánál

szoktuk kalkulálni, most egy szemmel láthatóan nyugodt, jó egészségnek örvendő, derűs emberrel találkoztam. A tekintete most is kedves és okos, csakúgy, mint a szavai. Balog Zoltán most miniszterelnöki biztosi feladatokat tölt be, s mint azt majd halljuk, ismét a Hold utcai németajkú gyülekezet teljes szolgálati körű lelkipásztora.

Először szeretnék valamit hallani arról, hogy van-e valaki a felmenői között, aki lelkészként a politikusi pályát választotta.

– Politikus nincs, lelkész az van. Édesapámról van szó, aki fiatal korától erősen vonzódott a közélethez. Mivel rendkívüli szociális érzékenységgel volt megáldva, szociáldemokrata volt, s a második világháború után a MADISZ szervező titkáráként tevékenykedett Borsod megyében. Amikor aztán a háború után egyszer egy ifjú kommunista felajánlotta neki, hogy kap egy partizán igazolványt, amellyel még az unokái is ingyen fognak az egyetemen tanulni, akkor annyira csalódott a politikában, hogy elment Sárospatakra református teológiát tanulni. Ott akkoriban olyan nagy tanárok tanítottak, mint Újszászy Kálmán, Szabó Zoltán, Koncz Sándor, akiktől ő megtanulta, milyennek kell lennie a nép egyházának és a nép lelkészének. Mindvégig megmaradt benne az a felelősség, hogy a lelkész ne csak a lelkekkel, hanem a testtel is foglalkozzék. Ennek érdekében már lelkészként elvégezte az agronómusi képzést, és a faluban ezt a tudását is kamatoztatta: segítette az állattartásban és a növénytermesztésben, ők csinálták az első fóliasátrakat, baromfifeltesítő gépük volt, nyulászkodtak, szóval sok mindent megvalósított, ami a falu életét jobbra tehető. Közben persze a tiltott ifjúsági munkáért folyamatos zaklatásoknak volt kitéve, de mindvégig élt benne az a naív hit, hogy még a kommunista politika is megreformálható. Sosem felejttem el, még gyerek voltam, amikor két titkosrendőr jött hozzánk, és apámmal a belső szobában óráig tárgyaltak, majd a végén apám ragyogó arccal jött ki, és azt mondta nekünk: „Meggyőztem őket, hogy még a szocializmust sem lehet Jézus Krisztus nélkül építeni.” Apám ezzel az erős hittel lett az egyház iszákosmentő missziójának első embere. Mindez Nekézsenyben történt, a szülőfalumban, amely egyben Szelezky Zita szülőfaluja is. Én édesapám nyomdokain indultam, s hoztam magammal azt a meggyőződést, hogy a közjő, a közéleti felelősség is a mi dolgunk, nem csak a szűk egyházi élet ápolása.

Mit jelent reformátusként a közéletben lenni? Hogy alakult az ezzel kapcsolatos magatartása?

– A református közéleti ember őstípusa Bethlen Gábor. Az ő mot-

tójához kell visszanyúlnom: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Senki nincsen bizonyára, bizonyára senki!” Ezt az ő korában, az akkori politikai helyzetben, nagyhatalmaktól körülvéve kimondani igazi hitvallás volt. Engem mindig inspirált, hogy erre építsük a közéleti-kormányzati felelősségünket. Úgy éreztem, hogy 1989-ig túlságosan gyávák voltunk. A debreceni Refiben mindig éreztem ezt a félelmet, és ez diákként engem irritált. De diákként az ember könnyen ítélkezik. Így utólag jöttem rá, hogy a tanárim bátran, de minket védve cselekedtek. Egy alkalommal, negyedikes diákok, kinyitottuk a szobánk ablakát, ahová szemből egyenest bevilágított egy nagy vörös csillag, és én furulyáztam, leendő sógorom pedig harsányan énekelte a székely Himnuszt. Azonnal hazaküldött az igazgató minket. Jött a rendőrség. A tanáraink széttárták a kezüket, mondván, hogy már el is távolították a renitens diákokat. A rendőröknek dolguk végezetlenül kellett visszafordulniuk. Azért persze leérettségiztünk. Hazafiságból, ellenállási szellemből példát mutatott Szabó László tanár úr, alias Bill is, akinél az volt az első dolgozat, hogy le-

diáktált nekünk jó pár nevet, és oda kellett írunk a nevek mellé, hogy ki kicsoda. Az egyik név Nagy Imre volt. Egy osztálytársunk azt írta a név mellé, hogy ő volt a 14. aradi vértanú. Én kinevettem, mert ezt a nevet akkoriban nem volt szabad kiejteni, nem tudtam, ki volt. Erre Bill felállított, és csak ennyit mondott: „Szégyeld magad!” Az ilyen és hasonló élmények megtanították nekem, hogy mi az a modus vivendi, amellyel el lehet érni a céljainkat. Az egyházban ezt a „művészetet” leginkább Tóth Károly püspöknél lehetett tapasztalni. Közben kibomlott előttem, hogy van egy másik, nem a hivatalos, szocialista Magyarország. Hogy József Attila nem csak proletár költő volt, hanem, mint Ady is, írt szép istenes verseket, és hogy mi, reformátusok, keresztyének tudunk valamit, ami teljes mértékben hiányzik ennek az országnak a nyilvánosságából. Engem ifjú lelkészként évekig zaklatott a Belügyminisztérium, próbáltak beszervezni. Ma

már megmosolyogtató, hogy 1987-ben 1991-ig meghosszabbították az utasítást, hogy folytatni kell a beszervezésemet. Mert addig nem sikerült, és persze azután sem.

1990 után próbáltam magam is belefolytani abba a nagy feladatfolyamba, amely a táguló térrel megnyílt előttünk. Egymás után vettük vissza az iskoláinkat, óvodákat indítottunk, felépítettük a Bethesda Kórházat, időszothonokat építettünk. Egyre több színtere van az egyházi szolgálatoknak, és ezekben a katolikusok ugyanúgy jeleskednek, mint mi és a kisebb egyházak is.

– Volt-e olyan eset, amikor miniszterként másképp kellett döntenie, mint azt lelkészként tette volna?

– A miniszter elsősorban ügyeket képvisel, azokért felel, míg a lelkipásztor elsősorban az emberekkel törődik. Hozok egy példát erre: Horn Gyula a munkanélküliség problémáját úgy gondolta megoldani, hogy több százezer embert engedett be „leszállékolva” a nyugdíjrendszerbe, akik még dolgozhattak volna, de nem volt munkájuk. Az Orbán-kormány ezt felülvizsgálta, mondván, hogy aki egészséges, annak munkalehetőséget kell adni. Ez sokak számára nagy váltás volt, nagy megrázkódtatás és keserűség, újra visszakényszerülni a munka világába.

Érmihályfalva: Tízéves testvéri együttműködés

Tízéves jubileumi konferenciára gyűltek össze vasárnap, 2018. szeptember 30-án délután az Érmelléki Református Egyházmegye presbiterei, Érmihályfalván, hogy hálával emlékezzenek arra a nevezetes napra, 2008. szeptember 12-14-re, amikor a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetség 4. nyári konferenciájának keretén belül Együttműködési Nyilatkozatot írt alá az Érmelléki Református Egyházmegye Presbiteri Szövetsége és a Magyar Református Presbiteri Szövetség Békési Területi Szervezete, az érmihályfalvi református templomban.

A közös együttlét Kovács Gyula, margittai lelkipásztor, nyitó áhítatával vette kezdetét, aki igemagyarázatát az 1Korinthus 1,4-5-9 verseire alapozta.

Az áhítatot követően Balázné Kiss Csilla, az érmihályfalvai református gyülekezet lelkipásztora köszöntötte a konferencia résztvevőit. Ünnepe ez a mai nap azért is, mert Mihály gazda volt a település névadója, tegnap Mihály napján hálát adtunk a mi mennyei Atyánknak a

bő termésért, ugyanakkor az Együttműködési Nyilatkozat aláírásának 10 éves jubileuma alkalmával Isten iránti nagy hálával emlékezünk, és köszönjük meg az Egyház Urának, hogy megáldotta kezdeményezésünket, és testvéri együttműködésünkkel hitünk erősödött, és így erősíteni tudtuk a Kárpát-medencei magyar református egységet – mondta a lelkipásztor. A gyülekezet fiatal tehetsége, Balázs Eszter egy szép Számadó Ernő verssel köszöntötte a jelenlévő presbitereket, lelkipásztorokat, gyülekezeti tagokat.

Kovács Zoltán főgondnok visszaemlékezett, és megköszönte azoknak a lelkes munkáját, akik részt vettek az Érmelléki Református Egyházmegye Presbiter Szövetség megalakulásánál.

A köszöntések rendjén szólt Mészáros János, az Érmelléki Református Egyházmegye Presbiteri Szövetség elnöke, majd egy-egy ajándékcsomagot nyújtott át azon személyeknek, akik munkájukkal hozzájárultak a szövetség hitbeli megerősödéséhez.

Ledán István köbölküti lelkipásztortól hallhattunk egy nagyon érdekes kivetítő előadást: Keresztelés, konfirmálás, esketés és temetés

a Református Egyházban címmel, amely felkeltette a jelenlévők figyelmét, hiszen a laikusok számára természetes egyházi szertartások olyan dolgokat, szokásokat rejtenek, melyek felett elsiklik az ember figyelme. Sok kérdés, hozzászólás, javaslat volt a témakörökben.

Dr. Tóth János, a Magyar Református Presbiteri Szövetség Békési Terület Szervezetének elnöke, akit elkísértek az elnökség tagjai, „10 év a testvériség jegyében” címmel tartott előadásában emlékezett vissza, hogyan is kezdődött a testvéri együttműködés. Az évek során egymás

konferenciáin vettek részt, támogatták a gyülekezetek és presbitériumok közötti megvalósulást, a presbitéri szolgálat szakmai-gyakorlati kérdéseiben konzultációkat, tapasztalatcseréket kezdeményeztek, mint ahogy az az Együttműködési Nyilatkozatban is megfogalmazódott.

László Kálmán, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetség egykori elnöke felelevenítette, hogyan jött létre a testvéri együttmű-

ködés, hiszen az egyházkerületi presbiteri szövetség mindig fontosnak tartotta az anyaországi, de az egész Kárpát-medencei református közösség közötti testvéri együttműködés megalapozását presbiter szövetségi, gyülekezeti, egyházmegyei, egyházkerületi szinten, s a tapasztalatok megosztását, egymás közti cseréjét.

Dr. Tóth János elnök elmondta, hogy néhány éve fogalmazódott meg benne az a református köszöntési forma, amely egységesíti a Kárpát-medencei reformátusok találkozásuk során, különböző részein élők köszöntését, ugyanis van, ahol a Békesség Istentől, vagy Áldás Békesség formát használják, így abban az esetben, ha az Áldás Békesség Istentől köszöntési formát használjuk, akkor minden református résznek eleget teszünk.

Az előadásokat követően a templomkertben megkoszorúzták a mártír Sass Kálmán lelkipásztor szobrát, az Összetartozunk szoborparknál egy közös fénykép elkészítése után mindenkit meghívtak a szeretetvendégségre a Kelemen család által felajánlott új vendéglőbe.

Tóth Zsigmond Béla

Interjú Balog Zoltán lelkipásztorral

Elfogadtam, hogy végre kell hajtani ezt a döntést. Lelkészként sok esetben méltányosságot gyakoroltam volna, de ez közügy volt, nem lehetett kivételezni.

– A következő kérdésem a családra vonatkozik: nem emeltek kifogást akkor, amikor elvállalta a miniszterséget, illetve most, amikor ugyan már nem miniszter, de nagyon nehéz feladatot vállalt: a cigányság ügyét viszi továbbra is a vállán? Hogyan viselte, viseli ezt a család?

– Büszkén és nehezen. Nem nyaggattak és nem nyaggatnak, hogy minek csinálod... Elsősorban a feleségem, de még Orbán Viktor is kifogásolta, amikor 2010-ben bejelentettem, hogy cigányügyi államtitkár akarok lenni. Gyors sikerre nem lehet számítani, a feleségem mégis mellém állt. A gyerekeimnek nehezebb volt, tudom, hogy kikezdték őket, hogy „persze, az apád...”. De ők is kitartottak mellettem. Az, hogy a miniszteri feladatokat letéve a cigányok ügyében továbbra is dolgozhassak, az én kérésem volt. Meggyőződésem, hogy sorskérdés, képesek leszünk-e őket integrálni a munka világába és közösségeinkbe.

– A németajkú gyülekezet nem sínylette meg a távollétét? Vagy prédikálni azért lehetett az elmúlt esztendőben is? A többi funkciójából mit tudott ellátni vagy mit láthatott el egyáltalán?

– A kálvinista egyháznak sajátos a jogvilága. A lelkipásztort megválasztják, és aztán nem lehet leváltani, legfeljebb kivételes esetben, vagy ha önként lemond. Én nem mondtam le, úgy döntöttem, hogy a gyülekezetnél szolgálok, de a miniszterségem idejére felfüggesztem a tisztemet. A szüneteltetés azt jelenti, hogy a lelkési jelleget megtartottam, de nem végeztem rendszeresen lelkési szolgálatot. Így kisebb-nagyobb rendszerességgel prédikálhattam, de azt mindig előre be kellett jelentenem az illetékes lelkipásztornak. 12 évig tehát egy helyettes lelkész állt a gyülekezet élén. Most, hogy lettem a miniszterséget, a képviselőségről is lemondtam. Jelezni akartam, hogy a lelkipásztorság olyasmí, amiért le is lehet, le is kell mondani valamiről. Az már nem összeférhetetlen, amit jelenleg csinálok: miniszterelnöki biztos vagyok cigányügyben és a Polgári Magyarországért Alapítványt vezetem, így próbálom képviselni a mai európai uniós körülmények között a keresztyén eszmeiséget. (Folytatjuk)

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG KÖRLEVELE

Szerkesztőség:
Budapest, VII. Vilma királyné-út 5.
Telefon: 134-845.
Kiadóhivatal: XIV. Hermina-út 51.
Megjelenik évente ötször.

Főszerkesztő:
DR. RAVASZ LÁSZLÓ.
Felelős szerkesztő:
SZABÓ IMRE

A Magyar Presbiter az összes presbitereknek az ORPisz. lapján fejezi ki a véleményét.
Kérjük a presbitériumokat, hogy vegyék a lapdíjat, amely évi 1 P. mulhatatlanul küldjék be.
Akiknek saját címére megy a lap, azoktól 1,20 P. bekezdést kérjük.

Száztíz éve született Kulifay Imre

A párizsi magyar egyház hajdani lelkipásztora (1908–1986)

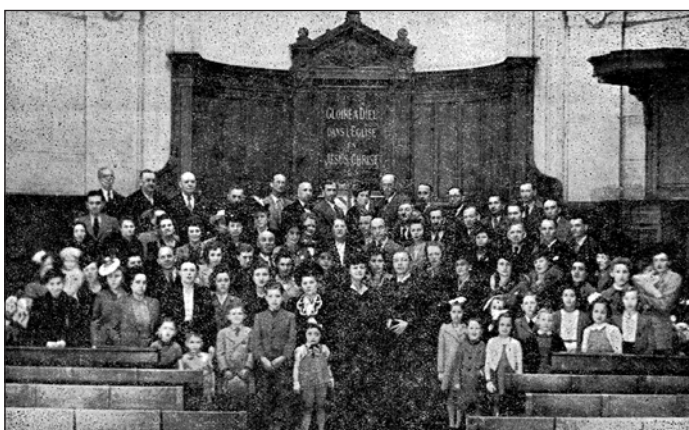

DR. KIS DOMOKOS DÁNIEL

Lapelődünk, a Magyar Presbiter 1942. évi június havi számában Farkas Sándor missziói lelkésznek a szórványgyülekezetek életébe bepillantó cikkének illusztrációjaként a következő kép szerepel:

„Ez is szórvány gyülekezet. A párisi református magyarság egy francia református templomban tartja istentiszteleteit.

Középen Kulifay Imre lelkipásztor feleségével.”

Kulifay Imre református lelkészt 1934. szeptember 1-jével a Magyar Református Egyház Zsinata kinevezte a franciaországi és tengeren túli francia területek lelkészének Párizsba.

Mission Réformée Hongroise en France, Franciaországi Református Misszió. Ma Église Protestant Hongroise en France, Franciaországi Magyar Protestáns Egyház.

Kulifay Imre 1908. november 5-én született Abán. Édesapja és testvére, Gyula is lelkész volt. Felesége Balla Irén.

A franciaországi, illetve párizsi magyar egyház szervezése mellett 1942-ben a normandiai Dieppe városában létrejövő hadifogolytáborban mintegy ezer magyar került, köztük 160 leventeként Németországba hurcolt 14-16 éves gyerekkel együtt. Dr. Bodó László mint az

események elszenvedője, ekképp emlékezett vissza ezekre s sötét napokra:

„A Dieppébe érkező leventéket azonnal munkára fogták. A 40-50 kilóra lefogyott gyerekeknek egy malomban 85 kilogrammos lisztes zsákokat kellett felcipelniük az emeletre. Aki nem bírta, puskatussal, rúgásokkal noszogatták. Az engedetlenséget a tábor parancsnoka különös módon büntette. A foglyokkal gödröt ásított a tábor falánál, abba kellett feküdni 2-3 napig éjjel-nappal, hidegben és esőben. Közülük többen szakértelem hiányában ott is

fejezték be életüket. Rövidesen olyan nagy volt a halálozás, hogy Rouanból átjött egy ezredes megvizsgálni a körülményeket.

*A címben szereplő templombelső – Église du Saint-Esprit
5 Rue Roquépine 75008 Paris*

A legtöbb segítséget azonban egy magyar származású ember, *Kulifay Imre*, a franciaországi protestáns misszió református lelkésze és felesége nyújtotta a csüggedőknek, s a házaspárhoz csatlakozott a katolikus *Szalay Jeromos* páter is. Gondoskodtak az addig ellopott vöröskeresztes csomagok eljutásáról a foglyokhoz, írásaikban tájékoztatták a közvéleményt a táborokban uralkodó áldatlan állapotokról, és aktívan részt vettek a magyar foglyok mielőbbi hazaszállításának előkészítésében. Kulifay Imre közreműködésével a leventék elkerültek a dieppei táborból jobb körülmények közé, ahol amerikaiak látták el őket élelemmel. Mozgósította a francia társadalom jobbik részét a hadifoglyok megsegítésére.”

Kulifay lelkész tehát a háború alatt hadifoglyokat mentett, menekülő zsidó családoknak adott menedéket, majd az 56 után érkező magyarokat látta el tanácsokkal, s ügyeik intézésében igyekezett a segítségükre lenni. Mikor azonban a magyarországi segélyek, majd a világi, s egyházi tanács segélyei is megszűntek, 1964-től 16 évig taxisofőrként dolgozott lelkészi teendői mellett.

Kulifay lelkész 1986. május 22-én hunyt el, hamvait Magyarországon, Abán (Fejér megye) helyezték el.

* * *

Ennek a párizsi magyar egyháznak pedig az 56 után családjával Franciaországba érkező Parajdi Mester László (1918–1986) vegyészprofesszor volt 17 éven át, egész haláláig a főkurátora, később pedig fia, László Mester de Parajd.

Budapest: Ha a kürt hangját halljátok, gyűjjetek ide hozzánk!

Beszámoló az országos elnökségi megbeszélésről

A babiloni fogság után Jeruzsálem várfalai, kapui romokban álltak. A fal nem jelentett határt a kint és bent között. Az ellenség szabadon prédálhatott az Isten népe között. Ilyen körülmények fogadták Nehémiást, amikor megérkezett Jeruzsálembe, és azonnal hozzáfektett a helyreállítás megszervezéséhez.

Ilyen fal nélküli, védtelen nép volt a magyarországi presbiteri társadalom is a rendszerváltozás idején, amikor egy kis csoportot elhívott Isten, hogy a helyreállítást megszervezze. 1991-ben ötven taggal megalakult a Magyar Református Presbiteri Szövetség. Mára mintegy ezerháromszáz tagot számláló, egész országra kiterjedő hálózattal rendelkező „építővállalattá” növekedett Szövetségünk.

Mint ahogy Nehémiás idején mindenki a saját háza körül javított, úgy Szövetségünk is az egyházmegyékhez illeszkedő területi szervezetekkel rendelkezik, és mindenki a saját területén építi Isten országát. Ma is „a munka sok, és nagy területen folyik, és mi a várfalon elszéledve, messze vagyunk egymástól”. Ezért Nehémiás úgy rendelkezett, hogy „bárhon vagytok, ha a kürt hangját halljátok, gyűjjetek ide hozzánk. Istenünk harcol értünk!” Napjainkban a kürtzengést egy körlevél helyettesíti, amelyben meghívjuk területi tisztviselőinket – elnököket, elnökhelyetteseket és titkárokat –, valamint az országos elnökség tagjait, hogy együtt tekintsük át az elmúlt időszak eseményeit, és vitassuk meg az előttünk álló feladatokat.

Ilyen összegyűlekezésre került sor november 9-10-én Budapesten, a Károli Egyetem Ráday utcai székházában. A kezdő áhítatot Sándor Levente, a szadai gyülekezet lelkipásztora tartotta. Alapigéül az ApCsel 20,28-at olvasta fel. Isten Szentlelkének különös kedvessége, hogy – tudtán kívül – a lelkipásztor éppen azt az igét választotta, amit a következő, 2019-es év alapigéjéül jelöltünk meg: „Viseljétek gondot tehát magatokra és az egész nyájra”. Kiemelte, hogy egyetlen küldetésünk az evangélium továbbadása, és ennek akkor tudunk eleget tenni, ha bennünk is öröm és bizonyosság van.

Hasonló kedvességgel köszöntött másnap is bennünket az Úr, mert a bibliaalvasó kalauz szerint aznapra „időzítette” azt az Igét – az 1Pt 2,1-12-ből az 5. verset –, amit az idén szolgálatukat kezdő presbitereknek a hat évre szóló nagy célként jelöltünk meg az egy évvel ezelőtti tanácskozásunkon: „épüljétek fel lelki házzá!”. Dr. Viczián Miklós ügyvezető elnökünk pár bevezető gondolat után átadta a szót, és a tanácskozás résztvevői közösen bontották ki az Ige gazdag mondanivalóját.

A két nap folyamán lehetősége nyílt minden résztvevőnek beszámolni a területén folyó presbiteri konferenciákról, presbiterképzési alkalmakról. Körvonalazódott az a tény, hogy ott megy jól a munka, ahol a Presbiteri Szövetség helyi szervezete jó kapcsolatban tud együtt munkálkodni az egyházmegye vezetőségével, és abból a gyülekezetből jönnek el a presbiterek, ahol a lelkipásztor is támogatja a presbiterek részvételét.

A tanácskozáson felszínre kerültek a gondok is. Megoldatlan például a területi szervezetek anyagi támogatása. A területi tisztviselők saját költségükön végzik a szervezést, telefonálást, levelezést, és megoldatlan a meghívott előadók útiköltség térítése, valamint

megajándékozása is... nem is beszélve a vendéglátó gyülekezetekre háruló terhekről, illetve a résztvevők utazási költségeiről. Dr. Viczián Miklós és Váci Gábor a kérdésre válaszolva kifejtette, hogy sajnos a Szövetség költségvetése – az állami támogatások elmaradása miatt – forráshiányos, és pusztán az iroda működési költségeire, és a Presbiter újság nyomdai és terjesztési költségeire is csak erőfeszítések árán sikerül fedezetet találni. Javasolták, hogy az egyházmegye költségvetésének összeállításánál kérjék, hogy különítsenek el egy keretet a presbiteri konferenciák kiadásaira.

Másik általános gondként fogalmazódott meg, hogy az esperesi hivatalok bevonásával a gyülekezeteknek megküldött meghívók gyakran el sem jutnak a presbiterekig, s csak a legkritikább esetben kapnak biztató támogatást a presbiterek a kibocsájtó gyülekezet részéről. Hasonló negatív tapasztalatról számolt be az országos elnökség is az év elején minden gyülekezet gondnokának és presbitériumának címzett levéllel kapcsolatban. Nagyon sok helyen – kérésünk ellenére – fel sem olvasták a levelet a presbiteri gyűlésen. Hasonlóképpen a minden gyülekezet gondnokának megküldött ajándékönyv – Huszár Pál: Az egyházközségi gondnok tiszttségéről – számos esetben a mai napig sem jutott el a gondnokokhoz.

A tanácskozás végén határozatok ismertetésére került sor.

Megköszönjük a résztvevőknek a tanácskozáson való aktív közreműködést, de ugyanakkor sajnálattal állapítjuk meg, hogy több területi szervezetünk egyáltalán nem képviseltette magát a tanácskozáson.

dr. Viczián Miklós ügyvezető elnök

A Nagyikunsági Egyházmegye november 3-án Karcagon presbiteri találkozót tartott, folytatva az 500. évforduló Hirdesd az Igét! programját. A találkozó neve: „Ti azért így imádkozzatok...”. A rendezvény nyitó áhítattal kezdődött, Igét hirdetett Koncz Tibor, a Nagyikunsági Egyházmegye esperese. A rendezvény levezetője nagytiszteletű Tóth-Mihala Veronika, a Hirdesd az Igét! program vezetője volt. Előadást tartott dr. Fekete Károly, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke. A Nagyikunsági Egyházmegye hét gyülekezetéből hét presbiter bizonyágtételt tartott, „Amit csak kértek az Atyától az én nevében, megadja nektek” (Jn 16,23) Ige vezetésével. A rendezvény szeretetvendégséggel, ebéddel folytatódott a Karcagi Nagyikun Református Gimnázium és Szakközépiskolában. A délutáni kerekasztal beszélgetése a „Tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt még kérnétek tőle” (Mt 6,8b) igei gondolat jegyében állott. A feltekt kérdésekre dr. Fekete Károly püspök és Koncz Tibor esperes válaszolt. A záró áhítatot Koncz Tibor esperes tartotta. A presbiteri találkozón 127 testvérünk vett részt.

Szentesi Lajos egyházmegyei gondnok, Karcag

Közlemények

Szövetségünk Elnöksége és Gazdasági Bizottsága november 22-én ülést tartott. Az ülésen döntés született a 2019. évi tagdíj minimális mértékéről és az előfizetési díj összegéről. A tagsági díj 3500 Ft, a belföldi előfizetési díj 6 lapszámra 3000 Ft összegben került meghatározásra. Kérjük szépen Testvérünket az esetleges hátralékban lévő összegek utólagos befizetésére.

Sólyomkővár: „Mindent az Úr Jézusnak nevében cselekedjete...”

Sólyomkőváron tartotta harmadik munkaiülését 2018. október 26-27-én a Kárpát-medencei Református Presbiteri Szövetségek Együttműködési Tanácsa a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének szervezésében. Az Együttműködési Tanács képviselői 2017-ben Nagyváradon írták alá az együttműködési megállapodást a szövetség szolgálatának összehangolása végett, és évente más-más helyszínen tartják elemző munkaiülsüket.

Az idei tanácskozáson képviseltette magát a Magyarországi, az Erdélyi Egyházkerület és a Királyhágómelléki Egyházkerület Presbiteri Szövetsége, valamint Szatmár, Nagybánya, Zilah, Somlyó egyházmegyék képviselői (összesen 20 résztvevővel.)

Az esti áhítatot *Lukács József* nyugalmazott lelképásztor, esperes tartotta Pál efézusiakhoz írott levél 2,10 verse alapján. Istennek választott népe vagyunk, aki azt várja, hogy rendeltetése szerint éljünk, és ne feledkezzünk meg a Teremtőről, akit kevésbé ápolunk – hangzott el az igehirdetésben. Jó volna a ránk bízott lelkekkel foglalkozni és Jézus tanítása szerint cselekedni, de olyan cselekedetekkel, amelyekkel Isten szeretetét, jóságát be tudjuk vinni mások életébe, lelkébe, és környezetünkben terjesztjük Krisztus jóindulatát. Szolgálatunkat csak a Krisztusban megújult ember lelkületével tudjuk végezni. Örvendjünk, hogy van lehetőségünk épülni hit által, tanuljunk egymástól a Kárpát-medencében, és jól cselekedjünk, elfogadva az Istentől kapott kegyelmi ajándékot. Minden tisztség az egyházban szolgálat, és mi kell legyünk az egyházközségekben az élő kövek – hívta fel figyelmünket az igehirdető.

Az esti kötetlen beszélgetés során sikerült egymás szövetségi munkájának eredményeit, kudarcait, sikereit közelebbről megismerni.

Szőnyi Levente, Szilágynagyfalu lelképásztora, Szilágysomlyó volt esperese tartotta a reggeli áhítatot Zakariás próféta 8,1-8 igeszakaszai alapján. A csoda, a lehetetlen, a tehetetlen szavak jelentése kapcsán kiemelte, hogy vannak dolgok, amelyekben mi tehetetlenek vagyunk, csodát tenni nem tudunk, de a Mindenható az, akinek minden lehetséges. Ebben nekünk hinnünk kell, nem a mi dolgunk kutatni a lehetetlennek tűnő dolgokat. Merjünk hinni a lehetetlenben, a csodákban, hiszen mi hisszük és valljuk, hogy amikor a földi élet véget ér, az „Új Jeruzsálem” nyílik meg előttünk is, és egy szebb, boldogabb életet kapunk az örökkévalóságban. Ezt a hitet Isten szent Igéjére helyezzük, és hitvallásunkban is azt valljuk, hogy hiszünk Jézus Krisztusban.

A presbiteri szövetségek megjelent elnökei beszámoltak az eltelt év tevékenységeiről. Örömeiket fejezték ki az újabb találkozási lehetőségért, és sajnálatukat Kárpátalja, Felvidék távolmaradásáért. A tevékenységek programjai a tavaly meghirdetett „Imádság Éve” köré csoportosultak, amiről dr. Viczián Miklós, a Magyar Református Presbiteri Szövetség ügyvezető elnöke számolt be, és közölte a jövő év vezérgéjét: „*Viseljete gondot azért magatokra és az egész nyájra, melybe a Szent Lélek titeket vigyázókká tett, az Isten Anyaszentegyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérevel szerzett*” (ApCsel 20,28). Kiemelte a Nőszövetség és a Presbiteri Szövetség közös konferenciáját, ahol a diakóniai munka volt a téma. *Dr. Judák Endre*, a Magyar Református Presbiteri Szövetség Presbiterképzési Bizottságának elnöke elmondta, hogy A4-es lapokra missziói tevékenységeket hirdetnek, mert rövid és tartalmas írásokat, felhívásokat tartalmaznak, és könnyen, hamar

elolvashatók. Az imádkozás tanítását, a családlátogatásokat nagyon fontosnak tartja. *Dr. Tóth János*, a Békési Területi Szervezet elnöke, a Magyar Presbiteri Szövetség missziói elnöke a Békés megyei és a határon átvált kapcsolatokról számolt be. A jövő évben a *gyülekezetgondozás* lesz a tevékenységek központjában. Az Erdélyi Református Egyházkerület részéről *Pályi József* elnök számolt be a szövetség évi tevékenységéről, kiemelve a Vámosgálfalván megtartott konferenciát, amit az első erdélyi református presbitérium megalakulásának 350. évfordulója alkalmából tartottak, ahol *dr. Visky Sándor Béla* teológiai tanár *Megtartó ismeret* című könyvének a bemutatására is sor került. *Tóth András*, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnöke beszámolt a kerület tevékenységéről, kiemelve a kerületi képzéseket, megköszönve az anyaország és a kerület részéről nyújtott anyagi támogatást. Az elnök úr ismertette a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Presbiteri Szövetségének jövő évi eseménynaptárát: március 9-én közgyűlés, április 5-6-án és július 19-20-án presbiterképzés, augusztus 30-31-én konferencia, október 11-12-én elnökségi ülés.

Váci Gábor szövetségi titkár közölte, hogy a jövő évben csökken a külföldi anyagi támogatás, továbbra is küldik a Presbiter lapot. A szövetség 16. konferenciája Piliscsabán lesz, és országos szinten rendezik meg a Presbiterok vasárnapját június 16-án. Felolvasta *Varjas Zsolt*, a Nyugat-Európai Magyar Református Presbiteri Szövetség elnökének üzenetét, aki szomorúan számol be arról, hogy egyesületüket a „református” szó miatt megszüntették, és most Keresztyén Közösség néven új egyesületet alapítottak. Közösségük anyagi támogatást gyűjtött a magyar-gerési templom viharkárt szenvedett tetőszerkezetének javítására, amit a gyülekezet lelképásztora vett át személyesen Augsburgban.

A jövő évben Magyarországon lesz az együttműködési tanács munkaiülsé – jelentette be dr. Viczián Miklós elnök úr.

Tóth András Máté 14,22-33 verseinek felolvasásával és magyarázatával fejeződött be a Kárpát-medencei Református Presbiteri Szövetségek Együttműködési Tanácsának harmadik ülsé.

Istennek gazdag áldása kísérje a presbiteri szövetségeket terveik megvalósításában!

Lakatos Nella,
a KRE PSz jegyzője

Közlemény

2019. évi szerkesztő bizottsági ülségek tervezett időpontjai:

2019. január 14.	hétfő	14.00
2019. március 11.	hétfő	14.00
2019. április 29.	hétfő	14.00
2019. július 8.	hétfő	14.00
2019. szeptember 16.	hétfő	14.00
2019. november 18.	hétfő	14.00

Megjelentetésre szánt írásait kérjük ezen időpontok előtt
1 héttel megküldeni: szovetseg@presbiter.hu

Mezőmadaras: családlátogatás

„Legyen a ti igenetek igen és a nem nem; hogy kárhoztatás alá ne essetek” (Jakab 5,12)

Van annak már jó néhány éve, hogy Szabó Andor Tiszteletes Úr vendége voltunk fent a Mezőségen, Mezőmadarason. Egészen pontosan a Tiszteletes Asszony vendégei voltunk, aki vallástanárként felvállalta az egész falu szépítését, fejlesztését, megújítását.

Bár a református ember sokszor azt gondolja, a csodák ideje már lejárt, Krisztus azt is magával vitte a keresztre, azonban e falu népe, mely, ahogyan mondani szokták, szín református, mondhatjuk tehát úgy is, a gyülekezet tagjai, egyik reggelre arra ébredt, hogy csoda történt. Este még azt kellett átélniük, hogy az egyetlen úton, mely alvógtól felvéig tart, minden jármű csak döcögve haladhat, folyamatosan kerülve a kátyúkat, reggelre meg az utat teljes hosszában tükörsima aszfalt borította.

Ezt a csodát is a Jóisten után Szabó Izolda Tiszteletes Asszonynak köszönhatték.

Izolda vendége voltunk tehát, ki felvállalta, hogy az egyház működteti majd azt a magyar közkönyvtárat, melyet a Határtalanul Alapítványunk gyűjtött össze, és vitt Erdélyországba.

Mindez 6-8 évvel ezelőtt történt, azonban a református gyülekezet működését látva oly sok örömet hoztam magammal, melyek újra és újra előtörnek, felidéznek szép emlékeim, s mert örömöm bennem alig fér már, el kell hát mesélnem, amit ott megéltem.

Néhány napot voltam akkor Mezőmadarason, s azt tapasztaltam, hogy az egész falu, a gyülekezet, egyetlen nagy család. Valódi, a szó legnemesebb értelmében vett család, annak tagjai testvérek az Úrban.

Igen későn este érkezünk meg. Felvetődött bennünk az is, talán már a hátuk közepére kívánnak, hiszen azelőtt sosem találkoztunk, s most itt kell éjszaka idején fent lenniük miattunk. A hátuk közepe helyett azonban friss kalács várt, s az elmaradhatatlan kupica, előételnek, s itálnak, majd következett a forró leves, főétel, s beszélgetés hajnalig.

Persze reggel későn ébredtünk. Tiszteletes Asszony fogadott, ki elnézést kért Tiszteletes Úr távollétéért.

Ilyenkor késő ősszel, mikor a határban már nemigen akad munka, megkezdődik a lelkész, és a körzet presbitere által történő közös családlátogatás.

- Andor csak későn este ér haza, s holnap, holnapután is ez lesz, egész héten – mondta Izolda. – Minden évben késő ősszel itt az egyházkerületben a lelkész egy-egy presbiterrel végiglátogatja valamennyi családot. Mindez terv szerint történik. A család már jó előre tudja, mikor érkeznek hozzájuk a lelkész, s a presbiter.

- Nagy esemény ez nálunk a faluban – folytatta a Tiszteletes Asszony. – A családok előre készülnek rá, s készül a lelkész, a presbiter is. Visznek Igét, beszélgetnek az aktuális családi, gyülekezeti, egyházi dolgokról, akár egyébről is, ahol a család ezt is szeretné. E látogatások elmaradhatatlanok itt a megyében, a kerületben.

A hatodik x-ben jártam már akkor, mégis most visszamentem kicsinyke gyermekkoromba. Akkor kisgyermekként, az ötvenes években, s később ifjúként élhettem meg sokszor, hogy a Tiszteletes Úr eljött meglátogatni minket. Igen, akkor én is többször átéltem ezt. Emlékezem, mekkora esemény volt családunk életében. Sokat beszélgettünk erről előtte, s utána is.

Most újra valóságként élhettem meg mindazt, mi nálunk már feledésbe ment.

Bocsánat, nem szeretnék én e történetemmel egyetlen lelkészt sem bántani, felróni, hová veszett e szép szokás, miért maradt helyette csupán a beteglátogatás, s az is csak ha igen súlyos a gyötrelmem. Tudom, a lelkészek igen nagy többsége, sok-sok feladata mellett beiktatni a rendszeres családlátogatást, már nem tudja, felvállalni ezt már lehetetlen.

Nem a lelkész hibája mindez. Mondhatnánk a koré, mely ilyennyire átalakította éltünk, oly sok az esemény, történés körülöttünk, hogy csak az idő után tudunk rohanni. Itt keresendő az ok, vagy másol? Nem tudom, de azt igen, hogy oly öröm volt látni, megélni, vannak még gyülekezetek, hol e szép és nemes gyakorlat a jelenben él, itt a szemünk előtt létezik.

Vajh megélhetjük-e azt a csodát, hogy a múlt e felejthetetlen része jelenkorunkba visszatér?

Dr. Hardy F. Gábor

Egy ember, két világ – Jézus Krisztus közénk jött

KNOLNÉ TŰSKI GABRIELLA

Az Úr közel! Ezt olvassuk Filippi 4-ben. Ezt nagyon gyakorlati módon tapasztaltam az elmúlt hónapokban. Gerincműtét után egy napon belül komplikációkba keveredett testem. Nem szükséges részletezni. Viszont szeretném pont most, advent idején, karácsony felé haladva, megosztani Isten gondviselő szeretetének jeleit életemben. Megtapasztaltam, amit gyermekkorom óta éneklek: *parancsoljad angyalidnak, hogy mi reánk vigyázzanak.*

Hát vigyáztak. A fájdalomszakorvos kétóránként ágyamhoz jött beállítani az infúziós gyógyszereket. Mikor először kérdezte tő-

lem: ‘hogyan érzi magát?’ és végre válaszolásra képes voltam, nagyon szép biztatás jött részéről. Azt válaszoltam neki, hogy tudom, elsősorban Isten kezében vagyok, utána az orvoséban. Erre egy szívből fakadó ámennel válaszolt. Utána folytatta munkáját.

A kórteremben szemben fekvő néni húga egy lelkes szabadkeresztyén asszony volt. Láta gyengeségemet és többször odajött imádkozni velem. ‘Mert ez van ránk bízva, hogy imádkozunk egymásért.’

Több kórházi munkatárstól jött váratlan biztatás kritikus pillanatokban. Egy igazi Rasztafári ember kivizsgálásra tolt ágyastól. Szintén látta gyengeségemet. Elmondta, hogy mit tanult édesanyjától: *„Az Úr Jézus minden napra ad egy falatot, amely eleget ad. De te kell, hogy magadhoz vedd. Isten közel van.”*

(Folytatás a következő oldalon)

Vizitációs tapasztalatok esperesi szemmel (I).

A Magyar Református Presbiteri Szövetség 2018. október 20-án harmadik konferenciáját rendezte meg Üllön.

Az érkezőket *Dr. Kun Mária* lelkipásztor és a gyülekezet tagjai fogadták. A reggeli szeretetvendégség és a regisztráció után a templomban került sor a köszöntőre és az előadásokra.

Szabó Károly Pál apostol Rómabeliekhez írt levele 1. fejezetének 11. és 12. versével köszöntötte a résztvevőket.

Mert szeretnélek látni benneteket, hogy valami lelki ajándékot adjak nektek, hogy megerősödjetek,

Azaz hogy egymás hite által, a tiétek meg az enyém által, kölcsönösen erősítsük egymást.

A köszöntő után került sor az előadásokra. *Fónagy Miklós* ny. esperes a vizitációról tartott előadást, melyben elmondta, hogy ő is volt vizitált és vizitáló egyaránt. Felhívta a figyelmünket a 139. zsoltárra, amelyben benne van minden, ami a vizitációval kapcsolatban biblikusán, hívő emberek számára tudható.

Azt világosan látnunk kell, hogy ma a református egyház vizitációs rendje nem egységes. Akkor teszünk jót, és akkor válik az az egész ügy teherből örömmé, hogyha rendet teszünk a fejünk-

ben és a szívünkben. És egyértelműsítjük, hogy ki vizsgál kit. A zord arcú esperes megy és csapkodja az asztalt, vagy pedig az egyik hitben testvér elmegy a másik testvérhez, és megkérdezi, hogy hogy mennek a dolgiaid? Miben tudok én neked segíteni? Mi az, amit együtt tudnánk megoldani? De egy rokonlátogatáshoz is lehet hasonlítani az egészséges vizitációt. Eljöttem, hogy megnézzem, hogy mi van veletek. Tehát legyen ez a kiinduló pontunk, hogy *a testvér a testvért*. De nem csak mi vagyunk jelen, tehát a vizitáltak és a vizitáltak, hanem ez az egész az Isten színe előtt történik. Úgy, ahogy a zsoltárból hallottuk, hogy Uram, megvizsgáltál engem és ismersz. Annnyira ismersz, hogy még ki sem mondtam és te pontosan tudod, hogy mit akartam mondani. Sőt odáig megy az imádkozó ember, hogy vizsgálj meg Uram. Jönnek a testvéreim, együtt odaállunk Eléd és mond meg, hogy mi a hiányosságom. Mi az, amiben változtatnom kellene? Mi az, amit el kellene hagynom, és mi az, amit fel kellene vennem tennivalóként a programba?

Kun Jánosné
(Folytatjuk)

Egy ember, két világ – Jézus Krisztus közénk jött

(Folytatás az előző oldalról)

A hosszú kivizsgálás és az azt követő sürgős kezelés alatt Isten a rettenetes hányinger, fájdalom és gyengeség közepette megtöltötte szívemet és gondolataimat zsoltárokkal, dicséretekkel. Az ezt követő, lapos fekvéssel töltött héten olyan békesség és belső nyugalom árasztott el. Csodának tekintjük.

Egy hét után mégis szükség volt egy második műtetre. A műtő-előkészítőben egy hatalmas, teletetovált férfi rendezte az új infúziómat. Picit beszélgettünk. Kiderült, hogy édesapjának a 23. zsoltár volt a kedvence. „Ez most az öné” – biztatott. „Isten jelen van most is.” Ennyire konkrétan biztatott Isten, és biztat ma is a gyógyulás hosszú, küzdelmes, boldog útján. Hisz újra járni tanulhatok.

Miután megosztottam tapasztalataimat, egy budapesti barátnőm reagált. Férjével együtt négy gyermek büszke szülei. Egyik kisfiuk, Gergő, sérülten született és teljes ápolásra, gondozásra szorul. Hosszú, nehéz utat járt meg barátnőm, míg eljutott odáig, hogy nem kell titkolni küszködését és a sérültség hatását mindennapi életükben. Sőt, szavait idézve: „A Jóisten megmutatta, hogy itt is lehet nemes harcokat vívni, és küzdelmeinket nem kell takargatni... Milyen jó érzés látni Istennek azt a csodálatos munkáját, ahogy bennünket embereken és helyzeteken keresztül készít, formál, és tesz befogadóvá valami következőre. Amiről még nem feltétlen tudjuk megfogalmazni, hogy jó, de azt már meg tudjuk fogalmazni, hogy mitől hordozható.”

Az Úr Jézus azért is született közénk, hogy sérültségünk, megtörségünk ne legyen végleges meghatározója életünknek. Ezért örömteljesen készülhetünk az ünnepre. A betlehemi bölcső nem csak a Krisztus-Gyermek születéséről szól, hanem arról, amit Jézus magáról mond (többek közt Lukács 9-ben): „mert az Emberfia nem azért jött, hogy az emberek életét elveszítse, hanem hogy megmentse”. Még földi megtörségünkben is. Sőt! Földi, bűnös megtörségünkben!

Jövelele azt jelenti, hogy újat, frisset kezdhetünk. Vele. Kegye-

lemből. Mindennapi körülményeinkben. Ahogyan Ő új utat kezdett és járt végig betlehemi születésétől kezdve a Golgotáig.

Ezért válhat láthatóvá Isten munkája sokak életében. Barátnőm így írja Gergőről:

„Mindig hálával és örömmel tölt el, amikor azt tapasztalom, hogy Gergő adni is tud. Rettenetes megélni, hogy egy ember folyamatosan, egész életében sokak segítségére szorul. Hiszem és vallom, hogy minden embernek van küldetése. Néha könnyebb, néha nehezebb észrevenni, hogy mi az. Gergő esetében nagyon hamar megkaptam erre a választ: az, hogy mi, szerettei jobb emberekké váljunk általa. Ennek tudata nagyon sok erőt ad a küzdelmeimhez. Gergő lehetőség számomra a Lélek gyümölcseinek termésére. De szoktam imádkozni azért, hogy mások is gazdagodjanak általa. A sok segítőjének valami picit ő is segítsen – a mosolyával, a békéjével, a gyönyörű szemével... Azt is szeretném hinni, hogy az orvostudomány is gazdagodik, okosodik általa. Hogy minden kontroll, ambuláns lap és fejlesztő óra tapasztalata egy porszemet hozzászerez ahhoz, hogy majd egy következő gyermek elkerülhesse ezeket... Még tükör által homályosan... de tudjuk, hogy majd... és az sem kevés, hogy mi tudjuk, hogy MOST TÜKÖR által látunk.”

Igen, még tükör által. De a betlehemi csillag alatt szundikáló Gyermekek már rávilágít a lényegre. Krisztus áthidalta az Atya és köztünk lévő űrt. Ő, részéről tisztán lát minket. Szerető, kegyelmes tekintettel. Személyre szóló gondviseléssel. Ezt megtapasztaltam, ahogy barátnőmék is. Tudd, hogy veled is személyre szabott terve van, napról napra. Bármilyen körülményben! Ezért szívben ünnepeljünk együtt, bárhol olvassuk e sorokat.

Ezt a közismert karácsonyi gyermekéneket Tímár Pálné keresztanyámtól tanultam:

*Ma este jön minden gyermek Jézushoz,
ajándékkal örvendező szívet hoz,
betlehemi csillag tündöklök az égen,
adj boldog karácsonyt mindnyájunk szívében!*

Karácsonyi nemzet-lelkigondozás

DR. BÉKEFY LAJOS

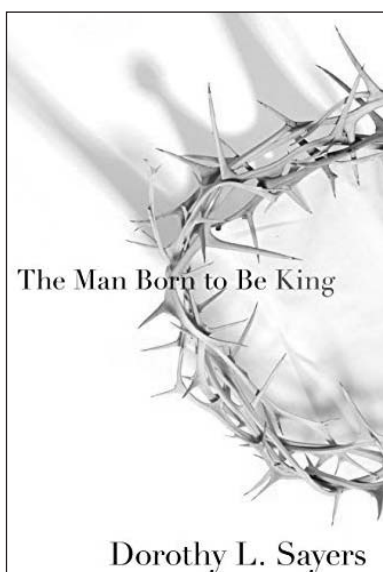
**A MORÁLIS TARTÁS
ÉS A KERESZTYÉN GYÖKEREK
EREJE.**

1941-et írtak, Anglia háborúban állt Németországgal. Ekkor kezdte el írni az anglikán paplány, a kiváló műfordító, krimi-író *Dorothy Leigh Sayers* (1893–1957) 12 részes rádiódramáját, melynek címe:

Aki királynak született – Tizenkét hangjáték Jézus Krisztus életéről (magyar fordításban 2014-ben jelent meg az *Encián Kiadó* gondozásában, *Pásztor Péter* fordításában). Nem véletlenül fogalmaztam így e cikk címében: nemzet-lelkigondozás, nemzetpasztoráció a BBC rádión keresztül, hiszen a félelem hónapjaiban és éveiben a remény hangját és fényét jelentette ez a rádiódrama, s forrása, a Biblia üzenete tízmillióknak. Ami rádiózástörténetileg, irodalomtörténetileg és a *nemzeti méretű lelkigondozás írott és hanghullámokon át sugárzott formájában* egyedülálló volt az akkori világban. A 12 részes Jézus életrajzot nem csak Angliában, hanem szinte a világ valamennyi részén a háború borzalmai között úgy hallgatták, mint a szabadság hírnökét, és a Szabadító Jézus üzenetét. Először 1941 karácsonya előtt, december 21-én, vasárnap este kezdték el sugározni, négyhetes jelenet-periódusokban. 1942 október 18-án ért véget az első közvetítés-sorozat. 1941 karácsonykor már ismertté vált a Judeai királyok c. első rész és

a Király hírnöke című második rész. Sayers az amerikai szlengből, utcanyelvből is átvett szavakat, hogy az evangéliumi történetet akkori „maivá” tegye. Valóban hús-vér embereket alkotott, a maguk egykori és 1940-es évekbeli esendőségével. Az első előadások után elképesztő volt a visszhang, dicsérték és átkozták, szerették, lelkesültek érte, s voltak, akik Churchill brit miniszterelnöknek egymás után írták a feljelentő és tiltakozó leveleiket, arra kérve őt, tiltassa be az adást. A BBC-t elárasztották külföldről is lelkesítő levelek, melyek szinte egyöntetűen arról szóltak, hogy **a nemzeti megpróbáltatásban mennyire szükséges a nemzetben a morális erő és tartás megőrzése, táplálása, s ez csak egyedül a keresztyén gyökerek tudatosításával lehetséges.** Maga az író is sok levelet kapott, melyek arról szóltak

többségükben, hogy az **élet személyes és közösségi értelmének evangéliumi megfogalmazására** a nehéz napokban mekkora szükség van, s ezt a rádiójáték még azokhoz is közvetíti, akik már vagy még nem tudnak olvasni. Gyermekhez és öregekhez, szegényekhez és magas társadalmi pozícióban élőkhez. Jézus története az egész hadban álló nemzetet megszólította. „*Ahol megnövekedett a bűn, ott még bőségesebben kiáradt a kegyelem*” (Róm 5,20). Ezt az igei realitást ábrázolta ki Szabadítónk és Megváltó Urunk történetén keresztül Dorothy Sayers. A winchesteri római katolikus püspök (!) 1942. évi karácsonyi interjújában, a teljes sorozat elhangzása után ezt nyilatkozta: „**Ez a rádiósorozat volt eddig a 20. században a legnagyobb evangélizációs felhívás a nyilvánossághoz, a nemzethez?**”

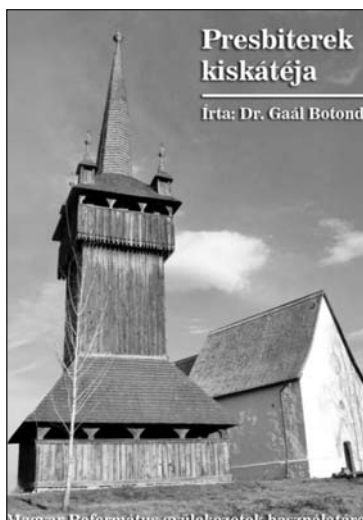

Olvasásra ajánljuk

Dr. Gaál Botond: Presbiterek kiskatéja

„A Magyarországi Református Egyházban több mint húszezren viselik a kitüntetett presbiter nevet. Ez a füzet a presbiteri tiszt betöltéséhez oly módon kíván segítséget nyújtani, hogy egyfelől feltárja a tisztség bibliai és reformátori értelmét, másfelől rámutat a presbiteriséggel együtt járó feladatokra és felelőségre.” Ezekkel a szavakkal ajánlja legnagyobb református könyvterjesztőnk azt az igényes kiadványt, amelyet a Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség Karakter 1517 Könyvesbolt és Kávézó adott ki a közelmúltban. Mint kiderül, ez már a harmadik javított kiadás. A szép kiállítású kis kötet dr. Gaál Botond debreceni református teológiai professzor munkáját dicséri.

Tizennyolc kérdés, tizennyolc válasz. A szerző egyebek közt olyan izgalmas kérdésekre igyekszik választ adni, mint hogyan alakult ki a presbiteri tisztség, voltak-e pres-

bitériumok a keresztyénség kezdeti szakaszában, hogyan kapott hangsúlyt ez a tisztség a reformáció korában, mi a presbiter szolgálata, hogyan valósul meg a presbiter-zsinati elv a Magyarországi Református Egyházban? A függelékben ujjhegyre veszi az egyházi törvénynek azon rendelkezéseit, amelyek a presbiteri és gondnoki szolgálatra vonatkoznak, végül pedig megfelelő irodalmat ajánl azoknak, akik szeretnének elmélyülni ebben a témában.

Tartalmas, hasznos kiadvány, terjedelmét és formátumát tekintve alkalmas arra, hogy mindig kéznél legyen. Bátran ajánljuk minden magyar presbiter könyvespolcára, még inkább arra, hogy naponta forgassák a gyülekezeteikben végzett szolgálatuk erősítésére.

A kötet kapható a Kálvin Kiadónál és a református könyvesboltokban, iratterjesztésekben. (Margit István)

Örökölt és még elnyerhető értékeinkről

Berekfürdői Református Cigánykonferencia – 2018. október 26–28.

D. SZABÓ DÁNIEL

Az idős nemzedék még jelenlévő tagjai jól emlékeznek azokra az időkre, amikor az 1980-as évek elején nagyon beszorított és korlátozott évtizedek után egy kevés mozgástér adatott Református Egyházunknak építkezésre, missziói mozgásra. Ekkor nyílt lehetőség arra is, hogy Berekfürdőn a Megbékélés Háza megépülhessen, majd a további években kibővíthessen.

Sok nemes és lélekmentő szándékon belül vajon gondolt-e akkor valaki arra, hogy egyszer ez a modern, komfortossá vált, sok-sok programot befogadó missziói központ a Magyar Református Cigánykonferenciáknak is helyet fog adni.

Az akkor munkálkodók jelentős részét már régen hazahívta az Úr és gondolataikat is magukkal vitték.

A felvetett és megválaszolatlan kérdés kapcsán csak annyit írhatunk, hogy az Úr szívében bizonyosan benne volt ez a szándék, melyet napjainkban Zsinatunk Missziói Osztályán keresztül bontott ki, s tett ismételt áldott lehetőséggé.

Megértjük, ha Kedves Olvasóink közül valaki talán már sokallja is az ismételt megjelenő, többnyire rövid, tájékoztató jellegű beszámolókat, s azt kérdezi magában: valóban olyan fontos erről a szolgálatról rendszeresen írni?! Ne ütközzünk meg az esetleg felmerülő kérdésem. Fogadjuk el, hogy különböző területeken lettünk érdeklődőkké és elkötelezettekké, s azt is, hogy egy nagy történelmi késéssel induló misszió ad ezekben a sorokban életjelt magáról.

Gulácsi Lajos 8 évi szovjet fogságból hazatért fogoly, majd kárpátjai püspök mondta – aki nagyon idős korban, de ifjú és érzékeny szívvel kapcsolódott be ebbe a szolgálatba, s lett annak elkötelezett munkásává –: „Legalább 200 éves késében vagyunk a cigányság lelki megszólításának feladatában!”

Ennek igazát sokan érezzük, de annak a megtapasztalásnak az örömét is, hogy ma már ez a szolgálat gyülekezeteink, Zsinatunk és más-más missziói szervezetek elkötelezettsége mellett – hála Istennek – kormányzatunk és társadalmunk legjobb szándékú törekvéseivel is kapcsolatot talált (ilyen missziót végez a Presbiteri Szövetségünk és Koreai Református gyülekezetek között formálódott cigánymisszióink is).

Sok-sok gyülekezetben foglalkoznak lelkipásztoraink, presbitereink cigánygyermek és cigánycsaládok gondozásával. A belmissziói szervezeteink szinte mindegyike végez ilyen szolgálatot. Mégis a leglátványosabb eredménye ennek a szolgálatnak a cigány főiskolások és egyetemisták „Roma Kollégiuma”, melyekben az Úr Jézus Krisztus evangéliumával ismerkedhet meg, s magával az Úrral találkozhat az ott élő talentumos közösség tanulmányai során.

Lapunk lehetőségein belül tovább nem bonthatjuk most ezt a szálát, de egészen röviden számot adhatunk arról, hogy miről is szólt ez a mostani, közel 3 napos találkozó Berekfürdőn.

Egészen röviden összefoglalva az értékekről volt szó. A konferencia vezéregyje az Ézsaiás könyve 62. részének 4. verse volt: a kegyelem rendkívüli lehetőségeit feltárva számunkra. A megnyitó előadások segítettek annak végiggondolására, amit a jelenlévő életek közvetlen családi körökben kaptak értéként, szüleiken, testvéreiken keresztül. Egy második körben az őket körülvevő rokon közösségi kapcsolatok útján megörökölt értékeket vehették számba. Végül azokról az értékekről esett szó, melyekről gyülekezeteinkben az evangélium útján magától az Úr Jézus Krisztustól nyerhetünk az Ige és a Lélek által. A beszélgetések során megdöbbentő mélységek és megcsodálandó magaslatok között mutatta meg Isten a – bizonyágtételek útján – a közösség gazdag világát.

A „telház” népe aztán kiscsapatokban értékelte a hallottakat és kapott lehetőséget további megnyilatkozásokra, „országos méretű”

testvéri kapcsolatok építésére. Külön kiváltság volt, hogy az olaszliszka és becskedi cigánytestvérek külön felkérést is kaptak arra, hogy másokkal együtt vezessék, szolgálják a nagy közös énekléseket, dicsőítéseket.

Hogy a kicsi falvakból, vagy akár településekből is érkezők számára mit jelent egy országos konferencia, azt alig lehet néhány mondatban visszaadni. „Egész éjszaka csak beszélgettünk” – mondták az énekes fiataljaink. Majd egy idősebb nőtestvér: „Tes-

sék elgondolni, a kézírásos verseimből is szavalhattam életemben először, és nagy örömmel fogadták!” Fogadjunk mi is legalább egyet ezekből a versekből:

„Valamikor szárnyon szállt...”

*Régen szárnya volt a dalnak,
nevetésnek és a szónak,
volt tér, volt kedv,
szállt a nevetés.*

*Szállt a kacaj önfeledten,
üdvözölte erdő mező,
és a csengő ricsajt
befogadta nagylelkűen.
Istenem, én arra vágyom,
legyen helyem a világon.*

(Setétné Bandor Emma)

3953 Karcza, Vörösmarty utca 2.

Tamási Áron is erre vágyott, s a nemzetünk szétszórtságában is a helyét keresi, őrzi.

Ha az Ember Fiának nem is volt hová lehajtania a fejét, az Ő áldozata árán már a földön is otthont, lelki otthont kaphatunk, és arról is hírt adott, hogy az Ő Atyjának házában sok lakóhely van (János 14,2)

A konferencia minden áldásáért hálát adva, legyen Istené a dicsőség.

In memoriam D. dr. Pap Géza, Erdély 45. püspöke

2018. november 13-án, életének 65. évében váratlanul visszaadta Teremtőjének lelkét d. dr. Pap Géza, az Erdélyi Református Egyházkerület 45. püspöke, kolozsvár-felsővárosi lelkipásztor.

1954. január 20-án született Kolozsváron, református értelmiségi családból. Tanulmányait a kolozsvári 3-as számú Általános Iskolában kezdte, majd pedig az Apáczai Csere János Gimnáziumban folytatta, ahol érettségi vizsgát tett 1973-ban. 1973 őszén felvételizett a kolozsvári Protestáns Teológiára, majd kilenc hónapi katonai szolgálatot teljesített az akkori törvények szerint. Hittudományi tanulmányait 1978-ban zárta. Az első lelkészképesítő vizsga után a Viilor úti bukaresti református gyülekezetbe kapott kinevezést segédlelkézi szolgálatra. Közben 1979. április 19-én házasságot kötött Gegus Márta magyar állampolgárral. Házasságukat Isten öt gyermekkel áldotta meg: Zsófia, Ákos, Lőrinc, Noémi és Orsolya. 1981-ben, kétévi regáti szolgálat után a kalotaszegi magyarkiskapusi református gyülekezet hívta meg lelkipásztorául. 1988 decemberétől a Kolozsvár-Felsővárosi Egyházközségben szolgált, mint megválasztott lelkipásztor. 1995–1996-ban egy iskolaévre szóló családi ösztöndíjjal a hollandiai Kampenben folytatott tanulmányokat újszövetségi tárgykörben, *Jakob van Bruggen* professzor vezetésével. 2000. december 12-én az Erdélyi Református Egyházkerület Közgyűlése püspökké választotta. 2003-ban felvételt nyert a Protestáns Teológiai Intézet doktori tanfolyamára, az újszövetségi szakcsoportban. Doktori disszertációjának címe: *Azok a Napok és Ama Nap, Jézus és a jövő Márk 13 alapján*. 2012-től a Romániai Református Egyház Zsinatának lelkézi elnöke volt. A Református Székely Mikó Kollégium sorsát, ahogyan az egyház többi intézményét is, szívén viselte. Kampeni tanulmányai alapján írott és elhangzott prédikációi 1999-ben könyv alakban is megjelentek *Vigyázzatok! Tanítás az utolsó időkről* címmel. *Schmitt Pál, Magyarország köztársasági elnöke – Orbán Viktor miniszterelnök előterjesztésére* – 2012. március 15-én a Magyar Érdemrend középkeresztjű polgári tagozatával tüntette ki Pap Gézát az erdélyi magyar nemzeti közönség önanonosságának megőrzése, építése érdekében végzett tevékenységéért, tudományos teológiai munkássága elismeréseként. 2013. november 21-én a Debreceni Református Hittudományi Egyetem szenátusa díszdoktorrá avatta dr. Pap Gézát, az Erdélyi Református Egyházkerület volt püspökét.

(Az Erdélyi Református Egyházkerület honlapján megjelent írás szerkesztett változata)

Vigyél át

Változtass át önmagadra,
egyedül Rád hasonlítva.
Így vigyél át odaátra,
vétkemet hátrahagyva.

Alig várom, de jó volna,
sok kísértés elmaradna.
Hús-vér testem ravaszkodik,
hogy kövessem törvényeit.

A lelkem is alkudozik:
kikacagnak a bűneid.
Az érzélem azt kérdezi,
hús-vér testben nem jó lenni ?

A lelkem is azzal faggat,
hova lett sok fogadalmad,
az érzélem azt suttogja
vágyaidat ne fogd vissza.

Ó-emberem rám kiáltja,
hogy ne hagyjam őt magára.
Jöjj Megváltóm, hol a kezed,
magamtól is nagyon félek.

Maradj velem, hogy reméljek,
fájnak már a rossz döntések.
Vidd keresztre vétkemet,
másként Veled nem lehetek.

Így vigyél át odaátra,
hol a testnek nincs hatalma.

Zimányi Alajos

Lecsukódott a Nyitott Szem

Bár hosszú betegsége felkészített bennünket, de mégis szomorúan vettük hírért Kedves Testvérünk, **Kövespataki László** elhunytának, ami f. év okt. 21-én következett be, életének 83. évében. Életkérdésekkel foglalkozó rovata lapunkban „Nyitott szemmel” címen mindig is tartalmas volt és őszinte véleményt tükrözött.

Kövespataki László 50 évet dolgozott a Magyar Postánál, vezető beosztású postatisztként, emellett polgári védelmi törzsparancsnoki tisztséget is vállalt, sőt, munkahelyén egy természetjáró programot is irányított. Egy ilyen kiránduláson ismerte meg élete párját, akivel 1970-ben házasodtak össze. Zoltán fiukkal, két unokájával végig bensőséges lelki kapcsolatban volt. Egyházát előbb a Budai Egyházközségben, majd a lakásukhoz jóval közelebbi Budapest-Pozsonyi úti Egyházközségben szolgálta hűségesen presbiterként.

Kövespataki testvérünk 1991 óta 118 cikket írt lapunkban, 1994 óta tagja volt a lap szerkesztő bizottságának, 1998 óta saját rovata volt a már említett címmel. 2017 óta tagja volt Szövetségünk etikai bizottságának is. Betegsége miatt idén már hiányolnunk kellett írásait. Itt hagyott Szeretteinek Isten adjon megbékélést és reménységet arra, hogy Urunknál majd találkozhatunk vele. (SzS)

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

VÁCZI GÁBOR

Szeptember

17-én készítette elő előző lapszámunkat a Presbiter szerkesztő bizottsága.

22-én Mezőkovácsházán tartotta kis-köri konferenciáját

Szövetségünk Békési Egyházmegyei Területi Szervezete.

29-én tartotta presbiterképzési alkalmát és területi közgyűlést Szövetségünk Bányai Egyházmegyei Területi Szervezete, a Pécs-Hirdi Református Egyházközség templomában.

Ugyanezen a napon a Bp.-Szilágyi Dezső téri Református Egyházközség gyülekezeti termében tartotta presbiterképzését Szövetségünk Budapest-Déli Egyházmegyei Területi Szervezete. Az alkalmon *dr. Szilágyi Sándor* tiszteletbeli elnökünk előadással szolgált.

30-án Érmihályfalván, jubileumi, presbiteri hálaadó konferencia keretében adtak hálát az Úrnak az Érmelléki Református Egyházmegye Presbiteri Szövetsége és Szövetségünk Békési Egyházmegyei Területi Szervezete közötti Együttműködési nyilatkozat aláírásának 10 éves évfordulója alkalmából.

Ugyanezen a napon az Észak-borsodi Területi Szervezetünk Nekézsenyben tartotta presbiteri konferenciáját, „Isten teremtménye” címmel.

Október

6-án Csongrádon tartotta presbiterképzését Szövetségünk Csongrádi Egyházmegyei Területi Szervezete.

7-én presbiteri konferencia volt a felvidéki Kiskövesden. Az alkalmon *Langschadl István* lelképásztor bemutatta Szövetségünk szolgálatát.

Ugyanezen a napon Veresegyházon tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Északpesti Egyházmegyei Területi Szervezete. Szövetségünket az alkalmon *dr. Judák Endre*, presbiterképzési elnökünk képviselte.

Ugyanezen a napon Presbiteri és Nőszövetségi Találkozó volt Kisújszálláson. Az alkalmon bemutakoztak a Nagy-kunsági

Református Egyházmegye Nőszövetségei. Előadással szolgált *dr. Fodorné dr. Nagy Sarolta*.

13-án volt a Dél-Tiszántúli (Békés, Csongrád, Nagy-kunság) Diakóniai Konferencia Vésztőn. Szövetségünket *dr. Tóth János* mint szervező, *dr. Judák Endre* presbiterképzési elnökünk és *dr. Szilágyi Sándor* tiszteletbeli elnökünk képviselte. A téma a „Gyülekezeti látogatás” volt.

20-án az Üllői Református Egyházközségben tartotta presbiterképzését Szövetségünk Délpesti Egyházmegyei Területi Szervezete.

26-27-én Sólyomkőváron tartotta 3. ülését a Kárpát-medencei presbiteri szövetségek elnökségeit magában foglaló Együttműködési Tanács.

27-én a Budapest-Nagyvárad téri Református Egyházközség gyülekezeti termében tartotta presbiterképzését Szövetségünk Budapest-Déli Egyházmegyei Területi Szervezete.

November

3-án Presbiteri Találkozó volt a nagy-kunsági Karcagon, „Ti azért így imádkoztatok...” címmel *dr. Fekete Károly*, a Tiszántúli Egyházkerület püspöke szolgálatával.

6-án rendkívüli elnökségi ülés volt Budapesten. Az alkalmon a résztvevők hálát adtak lapunk közel 3 évtizedes múltjért és áttekintették lapunk jövőbeni tematikájának kívánatos tendenciáját.

9-én a Budapesti Civil Információs Centrum által szervezett „Civil Info – NEA 2019.” c. pályázati képzésen Szövetségünk képviseletében *Váci Gábor* szövetségi titkár vett részt.

9-10-én Budapesten volt Szövetségünk országos elnökségi és tanácsadó testületi ülése.

10-én Nagyzerinden került megrendezésre a Békés-Arad együttműködés 10 éves jubileumi hálaadó konferenciája, többek között *dr. Tóth János* MDB elnökünk, békési területi elnökünk előadásával, „A református presbiter imádságos felelőssége” címmel.

13-án szerkesztő társunk, *Kövespataki László* temetésén és búcsúztatásán Szövetségünket és szerkesztő bizottságunk

kat *dr. Viczián Miklós* ügyvezető elnök, *Váci Gábor* szövetségi titkár és *dr. Békefy Lajos Ph. D.* képviselte, aki búcsúbeszédet tartott.

17-én volt a Békési és Csongrádi Egyházmegyei Területi Szervezeteink hagyományosan közösen tartott presbiterképzése Orosházán, *dr. Viczián Miklós* ügyvezető elnök és *dr. Judák Endre* presbiterképzési elnökünk részvételével, szolgálatával.

18-án a Budapest-Külső Józsefvárosi Református Egyházközség templomában tartotta házassága 50. évfordulóját *Murnyák László és Murnyák Lászlóné sz. Papp Valéria*, Szövetségünk Budapest-Északi Területi Szervezetének korábbi alelnöke. Szövetségünket *dr. Viczián Miklós* ügyvezető elnök képviselte.

19-én készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

22-én közös Gazdasági- és Felügyelő Bizottsági ülés, valamint ügyvezető elnöki értekezlet volt Szövetségünk irodájában.

A szerkesztőbizottság következő ülésének időpontja: **2019. január 14.** (hétfő). Megjelentetésre szánt írásait **2019. január 7-ig** kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

PRESBITER

A Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Apostagi Zoltán, dr. Kelemenné Farkas Márta, dr. Kis Domokos Dániel, Kövespataki László, Margit István, dr. Ritoók Zsigmond, dr. Szilágyi Sándor, Váci Gábor, dr. Viczián Miklós*. Felelős szerkesztő és laptervező: *dr. Békefy Lajos Ph.D.* Felelős kiadó: *dr. Viczián Miklós*. Tördelés: *Heckmann Tamás*. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel.: 476-3211. E-mail címünk: szovetsseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 3000 Ft, Európa országába 5000 Ft, a tengerentúlra 6000 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette a Szó-Kép Nyomdaipari Kft. Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott),
ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:
www.presbiteriszovetsseg.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!
Egy példány ára: 450 Ft

Karácsonyi fények

DR. GYŐRI ISTVÁN

A karácsony elképzelhetetlen a fények nélkül. Ha megkérdeznénk egy gyereket, mi tetszik neki karácsonykor, biztosan a karácsonyfa fényeit említené, az

advent is az adventi gyertyáktól lesz szebb. Ahogy hűvösödik az idő és hosszabbak az éjszakák, ösztönösen is vonzódunk a fényhez, a meleghez. Legjobb ilyenkor a cserépkályha vagy a kandalló mellett, mert az fényt is ad, meg meleget.

Az első keresztyének a szombat utáni első napot ünnepelték az *Úr napjaként* minden héten, mert Jézus feltámadása ezen a napon volt. Évenkénti ünnepként először a húsvétot ünnepelték, mert a feltámadás volt a fontos számukra, másrészt ezzel akarták jelezni a zsidóságtól való különválást, hogy a korábbi pászkaünnep új értelmet és időpontot kapott. Eleinte Jézus születéséről is tavasszal emlékeztek meg azzal az indoklással, hogy Jézus születésével az új teremtés kezdődött el, ezért akkor kell rá emlékezni, amikor a természet is megújul. Később mégis áttértek a december végi időpontra, amikor a téli napforduló után

már kezdenek a napok hosszabbodni, arra való hivatkozással, hogy Jézus a világ világossága. Hivatkoztak János evangéliuma bevezetőjére: „Az Ige volt az igazi világosság, amely megvilágosít minden embert: ő jött el a világba” (Jn 1,9). A negyedik századtól általánossá vált a karácsony téli ünneplése, ez megmaradt, és ma az a természetes, hogy télen van karácsony. Advent idején sokfelé állítanak betlehemet, az a legszebb, ha üres a jászol, mert azt üzeni, hogy karácsonykor Jézusnak a szívünkben kell megszületnie. Karácsony felé mindenütt fények ragyognak, az árnyékban megbúvó betlehem maga egyszerűségében emlékeztet, hogy az, akit harsány fényekkel, sokszor hazug reklámokkal akarunk ünnepelni, valójában ilyen egyszerű helyen született, sziklabarlangban levő istállóban. A legtöbb középkori festő úgy festette meg a betlehemi istállót, hogy a jászolbölcsőből sugárzik a fény, ettől lesz fényes a napkeleti bölcsek és a pásztorok arca. Gondolatban mi is odaállhatunk közéjük. Nem mi hozzuk ide a fényt, hanem itt van a fény forrása, ahogy az „itt állok jászolod felett” kezdetű énekünkben mondjuk: *Terólad ömlik rám a fény: a béke, boldog élet* (197. dicséret).

Menjünk hát el Bethemig, lássuk a csodát, töltekezzünk fel és vigyük magunkkal, így lehet áldott a karácsonyunk!

Holland vélemény karácsonyról

Mit is jelent egyáltalán a karácsony? Mit ünnepünk valójában? Barátaim, **karácsony nem a jó emberek, hanem a jó Isten ünnepe.** Ő jelent meg életünk istállójánál, és magával hozta az ünnepet. A mi korunkban is, amikor körülöttünk minden összedőléssel fenyeget, be akar jönni hozzánk, hogy rendet tegyen. (Johan Frinsel)

Zimányi Alajos

„Hirdetek néktek nagy örömet”

Fenn a mennyben eldőlt minden.
Meváltót küld értünk Isten.

Kisdéd fekszik a jászolban,
amiért jön, nagyon vártam.

Egész világ látni akart.
Ki így, ki úgy Feléd tart.

Érkezésed el lett rejtve.
Csendes éj volt az az este.

Angyalszárnyak fényessége,
pásztoroknak lett félelme.

Rémület fogta el őket –
hangzik a szó: Ne féljetek!

Angyalének zeng az égen,
égen-földön öröm legyen!

Meváltó született néktek,
menny a földre érkezett.

Menjetek el Betlehembe,
rátaláltok a jó hírre.

Aki fekszik a jászolban,
minden bűntől ártalmatlan.

„Szülepár”-nak mondjátok meg,
hogy Jézus az a kis gyermek.

Akik ott ezt meghallották,
alig hitték el a csodát.

Hogy a jászolban az van ott,
ki megváltja a világot.

Izraelből csak ők látták
elsőként az Isten Fiát.

Karácsonykor világszerte
őrölk is szól az Ige.

Sőt arról, hogy megszületett
kisdédben az örök élet.

Fenn a mennyben eldőlt minden.
Láthatóvá lett az Isten.

WASS ALBERT

Karácsony készül

Karácsony készül, emberek!

Szépek és tiszták legyetek!
Súroljátok föl lelketek,
csillogtassátok kedvetek,
legyetek újra gyermekek,
hogy emberek lehessetek!

Imák karácsonykor: szülőkért, tiszta beszédért

GYERMEKNEK IMÁDSÁGA, MELYNEK SZÜLEI MÉG UGYAN VANNAK

Oh kegyes és irgalmas Isten, könyörgök tenéked az én atyámért és anyámért, engedj hosszú életet nekik és tartsd meg őket jó egészségben a te nagy kegyelmességéből. Cselekedd ezt velem a te nagy jóvoltodból, hogy őket mindenkor kövessem a jóban. Az ő híruk nélkül és akaratom nélkül semmit ne kezdjek, és hogy meggondoljam és megismerjem, mely nagy fáradtsággal, szorgalmatossággal és gondviseléssel neveltek engem;

hogy őket engedetlenséggel és szófogadatlansággal meg ne szomorítsam és búsítsam, hanem inkább őhozzájuk és minden emberhez oly jó erkölcsűen, hálaadóul és tökéletesen viselkedjem, hogy énrajtam az ő vénségükben örvendezhessenek, és én is a te ígéreted szerint, melyet az engedelmes és szófogadó fiaknak tettél, nagy sok ideig boldog állapotban élhessek. Ámen! (Szcenci Molnár Albert, 1574–1634)

KÖNYÖRGÉS A NYELVNEK IGAZÁN VEZÉRLÉSÉÉRT

Mindenható, igaz Isten, őrizd meg gonosztól az én nyelvemet és az én ajkaimat, hogy hamisat ne szóljanak és ne csalárdkodjanak. Szégyentelen szót és bolond beszédet, amelyek nem illenek keresztyén emberhez, távoztass el éntőlem. Hogy mindenkor meggondoljam azt, hogy te az utolsó napon minden hiábavaló beszédéről számot akarsz venni. Segélj meg, Uram, hogy senkit az én ajkaimmal meg ne botránkoztassak, és senkit meg ne szóljak, ítéljek avagy kárhoztassak, senkit se gyalázzak, se szidalmazzak. Oh, ha zárt vethetnék az én szájamra, és erős pecsétet nyomhatnék az én ajkaimra, hogy azok miatt meg ne essem, és az én nyelvem engem veszedelemben ne vigyen. Adjad, Uram, hogy én magamat az én gyarlóságomban megismerjem és megfeddjem, hogy a te kemény ítéletedbe és büntetésedbe ne essem. Engedd meg ezeket énnékem, oh, örök Isten, a Krisztusért, a te szerelmes Fiadért. Ámen! (Szcenci Molnár Albert)

Útravaló 2019-re

MAGYAR IMÁDSÁG

2Mózes 32,31

**Uram, egy népért könyörgök,
Fordítsd felé szent orcád!
Szíved ajtaján, ím, zörgök:
Tied hatalom és ország!**

**Uram, egy népért könyörgök:
Sokszor káromol az ajka.
Szenteld meg ajkát, s felzendül
A legszebb zoltárszó rajta.**

**Uram, egy népért könyörgök:
A szíve sokszor oly konok.
Hódítsd meg, s akkor e szív
Lesz majd királyi számolyod.**

**Uram, egy népért könyörgök,
Mindene van, mégis szegény:
Mert Nélküled árva koldus
Aranyhalmi tetején.**

**Uram, egy népért könyörgök:
Mindig szabadságra vágyott,
De bűnei bilincsből
Tehozzád alig kiáltott.**

**Uram, egy népért könyörgök:
Annyit folyt könnye s vére!
Varázsolj arcára mosolyt,
És vidám napot egére!**

**Uram, egy népért könyörgök:
Érezze, mindig szeretted.
Gyógyítsad meg a vakságát,
S ragyogjon felé Kereszted!**

**Uram, egy népért könyörgök:
Magyar népemért most, sírva.
Imádságom szívembe van
Örök betűkkel beírva.**

Szénási Sándor

Készült a Miniszterelnökség, a Nemzeti
Együttműködési Alap és az Emberi Erőforrás
Támogatáskezelő támogatásával

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKÉZELŐ